

"PROLETAREC"
je delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

STEV. — NO. 1154

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 24. OKTOBRA (OCTOBER 24,) 1929

Published Weekly at
2830 W. 20th St.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list

LETO—VOL. XXIV.

SENATNA PREISKAVA "LOBBYZMA"

STO PETNAJST TRUSTJANSKIH KORPORACIJIMA V WASHINGTONU SVOJE POSEBNE ZASTOPNIKE

Lobbyizem je znak praznote ameriških kapitalističnih strank. — Za glasove poslancev se kupčuje kakor da so blago

Izvolite svoje poslane, pravi socialistična stranka, da pomejte s politiko "lobbyizma"

Nikjer na svetu nima "lobbyizem", ki je ameriška "institucija", tokiko moči kakov v Zedinjenih državah," piše Franco Jean Gachon, ki je v tej deželi študiral "ameriško politiko". V francoskih listih opisuje, da imajo lobbyisti v Washingtonu in v glavnih mestih posameznih držav veliko večji vpliv kakor pa politične stranke, kot take. Ameriško javno mnenje je postalno na lobbyiste nekoliko pozornje, ko se je izvedelo, da so ameriške ladjevelničke družbe obljudile plačati Wm. B. Shearerju četrti milijona dolarjev poleg drugih vsot, ki so mu jih dale, ako prepreči na konferenci v Ženevi prizadevanja za omejitev oboroževanja na morju. Kot običajno, je senat uvedel preiskavo, da dozene, v koliko ga kontrolirajo lobbyisti. Ta preiskava je seveda farsa, kakor so včinoma vse, a ta je se posebno. Zbornica, ki preiskeva samo sebe, bo sicer dognala, da lobbyisti niso idealni mešetarji, a oprala bo sebe, kar je umevno. Vendar pa je časopis prisiljen o lobbyizmu mnogo poročati in tako tisti, ki hočejo citati, lahko izvedo, da so kongresniki in senatorji oblegani od agentov mogočnih korporacij in "patriotičnih" organizacij, ki mešetarijo za glasove "ljubljenskih" zastopnikov. Nekateri teh imajo plačo, ki je dvakrat ali trikrat tolkšna kot senatorjeva. Vodilni lobbyisti mogočnih korporacij imajo od petdeset do dve sto tisoč dolarjev letne "plačo". Najajejo so z lobbyisti zastopani jeklarski trust, Rockefelerjev oljni trust, zveza ameriških bankirjev, narodna (splošna) trgovska komora, United Fruit kompanija, nadalje zveza lesnih družb, papirne, zveza premogovniških kompanij, zveza lekarjev, železniške družbe, bombažna industrija itd. Izmed patriotičnih organizacij so močne z visoko placičnimi lobbyisti Ameriška legija, Ku Klux Klan, Knights of Columbus, zveze za propagiranje prohibicije itd. Močno so zastopane tudi protestantske cerkve, katoliška pa v omenjenih Kolumbovih vitezi. Izmed delavskih organizacij ima lobbyiste le Ameriška delavska federacija. Najprav izvoli v kongres "delavske prijatelje", potem pa najamo lobbyiste, da nagovarjajo te delavske prijatelje, naj glasujijo za postave v prid delavskemu ljudstvu.

Okrog 150 velikih korporacij in trustov ima v Washingtonu "legislativne" lobbyistične urade. Veliki ameriški trusti in zveza bančnih imajo najboljši lobbyistični aparati, katerega mreže segajo po vsem svetu. Imenovani Franco pravi, da imajo boljši diplomatski personel kakor marsikaksna srednjinska močna država v Evropi. Če bi senat hotel preiskovati pravilno, bi njegova komisija brez težko dognala, da je republikanska in demokratska stranka samo firma, s katero lobbyisti spravljajo v zbornice svoje ljudi, da kujejo postave v interesu korporacij.

Lobbyisti imajo v Washingtonu urade, opremljene z velikim uradniškim aparatom za statistike, za posiljanje poročil časopisu in za propagando. Prijavljajo banke, pazijo na "nezanesljive" poslance, in kadar kateri kaj "zaresi", mu namigajo, da postavljajo v nevarnost svoj mandat. Senator ali kongresnik potrebuje v volilnih bojih za ponovno izvolitev velika kampanjska sredstva. Kolektati okrog volilcev po delarjih in petkah se ne izplačajo, saj so tu korporacije, katere so

7 gastonskih organizatorjev obsojenih

"ŠEPETALEC" V IGRI DOLARJA

Kadar čitate članek v kapitalističnem listu, kadar poslušate govor na radio, kadar čitate argumentiranje v prid kake zakonske predlage v kongresu, navadno poslušate govor, ki ga navekuje lobbyisti ali pa direktor poslanca ali uredniku zastopnik te ali one mogočne korporacije. Cítajte članek v prvih dveh kolonah te strani.

SKEPI PROŠLE KONVENCIJE A. F. OF L. V TORONTU

Progresivci pravijo, da je bilo to zboro-

vanje najboljše v povojnih letih

Njena politična taktika ostane nespremenjena

Konvencija Ameriške delavske federacije, ki se je vrnila v Torontu, Kanada, je izvolila ves prejšnji odor. Wm. Green, ki je bil izvoljen za predsednika ameriškej unije že šestič, ni imel v Toronto nobenega protikandidata. Tudi ostali člani eksekutive so bili izvoljeni večinoma brez opozicije.

Konvencija je zagovorila, kot običajno, zastopnik ameriške legije, ki ji je priporočal, naj se ameriško organizirano delavstvo pridruži Legiji z zahtevo za prisilno vojaško službo v slučaju vojne ter konstrukcijo dela in kapitala. Profita ne sme imeti ničesar od vojne, je dejal zastopnik ultrapatrionistične organizacije, zato mora biti v vojni vse ljudstvo upodijeno edinstvenu namenu obrambe. Federacija je njegovo priporočilo zelo hladno sprejela. Ko se je pozneje o stavri glasovalo, se je soglasno izrekla proti "generalni konstrukciji ljudstva, dela in kapitala" in ne bo podpirala predlage v tem smislu, ki je v kongresu že vložena. Tak zakon bi pomenil v slučaju vojne razpust vseh unij in delavskih organizacij v obsegu, trusti pa bi imeli profit vzdolj "konstrukcij kapitala". Najveseljši in najlepši dogovor

dek na konvenciji je bil MacDonaldov obisk. Delegacija ga je prisreno pozdravila in MacDonald je v svojem nagovoru enako odkrito govoril.

Konvencija je zaključila ustaviti poseben fond, iz katerega se bo financirala kampanja za organiziranje delavstva v južnih državah. Sklenila je ojačati kampanjo za odpravo sodnih indiženčnih proti delavstvu v stavkah. Obsodila je ustanovitev katoliške unije v Quebecu in pozvala delavstvo v tej provinci, naj ostane lojalno regularnim unijam, ki se ne dele po narodnosti in veri. Sklenila je, da se A. F. of L. ne pridruži mednarodnemu delavskemu uradu v Ženevi, katerega vzdržuje Liga narodov. Z ozirom na delavsko gibanje v Evropi za stopa A. F. of L. se vedno taktko izolacije.

Progresivi v unijah so mnenja, da je bila ta konvencija ena najboljših v povojnih letih. Pokažala je veliko več razumevanja za pravo socialno zakonodajo kačor prejšnje, vendar pa ostane njeni stališči z ozirom na delavsko politiko nespremenjeno. Prihodnja konvencija bo v Bostonu 1. 1930.

SOCIALISTIČNA KAMPAJNA V NEW YORKU SIJAJNA

Socialisti v Readingu, Pa., in v Buffalo, N. Y., računajo z govorom na zmago.

Veliki newyorkski dnevnik "World" piše v uredniškem članku, da socialisti že od 1. 1917, ko je kandidiral za župana Morris Hillquit, niso imeli tako dobrih izgledov kakor letos. Socialistični kandidat za župana je Norman Thomas. Indorsirali so ga ameriški liberalci, mnoge unije in druge organizacije, ki hočejo, da dobi največje ameriško mesto poštano upravo. Listi domnevajo, da dobi socialistična stranka izredno veliko število glasov. O Thomasu ter njegovih govorih poročajo dnevno. Županska kandidata demokratske in republikanske stranke sta prisiljena odgovarjati socialistom, in razen tega jih seveda napadata.

Zelo agilno kampanjo vodi socialistična stranka v Readingu, Pa., v Buffalu in v več drugih mestih, kjer bodo novembra volitve v okrajne in mestne urade.

OGRSKA UVEDLA

PRETEPANJE

"Viteštvu" na Madžarskem so povračila k instrumentom za pretepanje "vojnih jetnikov". Iz Budapešte poročajo, da je ogrski vojni minister izdal naredbo, s katero se nad vojaki in drugimi arietiranci, ki spadajo pod vojno kategorijo, zoper uvede pretepanje namesto zaporne kazni. Koliko in kakšne udarec dobijetnik, odloči vojno sodišče.

NA OBRAVNAVI PROTI FALLU TOČJO SOLZE

Sentimenti, olje in posojila

Na obravnavi proti bivšemu natanjemu tajniku Albertu B. Fallu v Washingtonu so se dogodile poleg formalnosti tudi smešne stvari, ki so ob enem tragičnem kerokazujo, da ni zločin, aki more človek prevrati deželo za milijone dolarjev. Fall je bil notranji tajnik v Hardingovem kabinetu. Zvezna vlada ima velika rezervna olja polja, katera je Fall oddal Sinclairjevi in Dohenyjevi oljni družbi. Skandal je bil prevelik — prisel je dan in spisane so že cele knjige v povestni obliki in druge, ki slikajo korupcijo, kakršna skoraj nima primer v moderni zgodovini.

Olti magnat multimilijonar E. L. Doheny je za časa Hardinga posodil notranjemu tajniku Fallu, svojemu staremu prijatelju, sto tisoč dolarjev. Fall mu nidal za to posojilo nikakih garancij in Doheny jih ni zahteval. Priznajost je Fall vrnil s prijaznostjo. Izposojava je, da je dobil Dohenyjeva družba proti malim odškodnim bogata olja polja Elk Hills v Californiji, ki so federalna posest. Doheny pravi, da sta bila s Fallom uverjena, da preti Zedinjenim državam vojna nevarnost od Japonske, v tem domnevaju pa su ju še bolj potrdili admiralni ameriške mornarice. Da bo ameriška vlada v slučaju vojne v zadregi za olje, se je Doheny "žrtvoval" ter prevzel dotična polja v obrat. Pozneje, po znani kongresni preiskavi, so mu bila sodno odvetra. V njegov in Fallov patriotizem so zadomili celo profesionalni patrioci in javnost že vzel oba za goljufa. Na poslednji obravnavi v Washingtonu je Doheny plakal, Fall pa je bil pripeljan v sodno dvorano v vozičku. Je star in bolhen. Zdravnik so mu odsvetovali, a on hoče pred smrto oprati svoje poštenje. Jako romantično in reporterji so res počiljali poročila, ki naj bi izvalila ljudsko simpatijo. Sicer pa je res nedopustno, da si kakšna oblast upa žaliti tako patriote kakor sta star Doheny in Fall. Ob zagotavljata, da sta poštena, da nista ogrožljiva nikogar — sto tisoč dolarjev pa lahko Doheny da komur hoče. Saj je to vendar svobodna dežela!

PRORAČUN NEW YORKA ZNAŠA \$564,000,000.

Proračun mesta New York za bodoče fiskalno leto znaša \$564,773,252, ali \$26,844,555 več kakor letno poprej.

KAZNI OD PET DO DVAJSET LET ZAPORA

Spoznanji so bili krivim umora po policijskega načelnika Aderholta v Gastoniji.

Obrajanvi proti organizatorjem National Textile Workers unije, ki se je začela pred tedni v Gastoniji, bila nato premeščena v Charlotte, potem prekinjena radi zblaznilosti enega porotnika in začeta z nova, ki je bila končana pred sodnikom Barnhillom dne 21. oktobra. Od prvotnega številnega otoženja se je državni pravnik pridržal za končno obravnavo le sedem moških.

Sodnik je določil slednje kazni: Fred Ervin Beal, od 17 do 20 let zapora za amor policijskega načelnika in 10 let za napad na drugega polica s smrtonosnim orozjem. Miller, Carter in Harrison so dobili enako kazen kakor Beal. McGinnis in McLaughlin od 12 do 16 let zapora za umor in od pet do sedem let za napad na polica Gilberta. K. Y. Hendricks od 5 do 7 let zapora za umor in pet let za napad na polica Gilberta.

Ali bodo dobili enake kazni tudi morilci stavkarice Elle May Wiggins, ki je bila ustreljena brez povoda, ko se je peljala na stavkarški shod? Ali bodo dobili enake kazni šerif in njegovi rabljci v Marionu, ki so ubili pet stavkarjev?

Dasi je sodnik Barnhill ves čas zatrjeval, da se obravnavi proti gastonskim organizatorjem in stavkarjem ne smie v nobenem oziru smatrati za razredno obravnavo, nego samo za sodni proces, ki ima dognati krivdo otoženec za umor policijskega načelnika, so na obsodbo vendar največ vplivala razredna nasprotja.

Obsojeni se bodo proti obsodbi borili naprej na višje instance.

Progoni proti socialistom na Litvinskem

V klerikalni Litvinski je bilo dne 18. oktobra aretiranih 150 socialistov, med njimi pet poslancev. Aretacije so se izvršile v stavki, katero so organizirali socialisti proti vladnemu odškodu, ki se glasi, da bodo delavske bolniške blagajne v bodočih podopravu vlade in ne delavstva, kakov so bile doslej.

LITERALNI INTELEKTUALCI V NEW YORKU ZA THOMABA

John Dewey, profesor filozofije na vsemčilšču Columbia, znani ameriški liberalce in filozof, je v daljši izjavi o newyorški kampanji za županske volitve indorsiral socialističnega Normana Thomasa in z njim vred je indorsiral Thomasa več sto drugih intelektualcev.

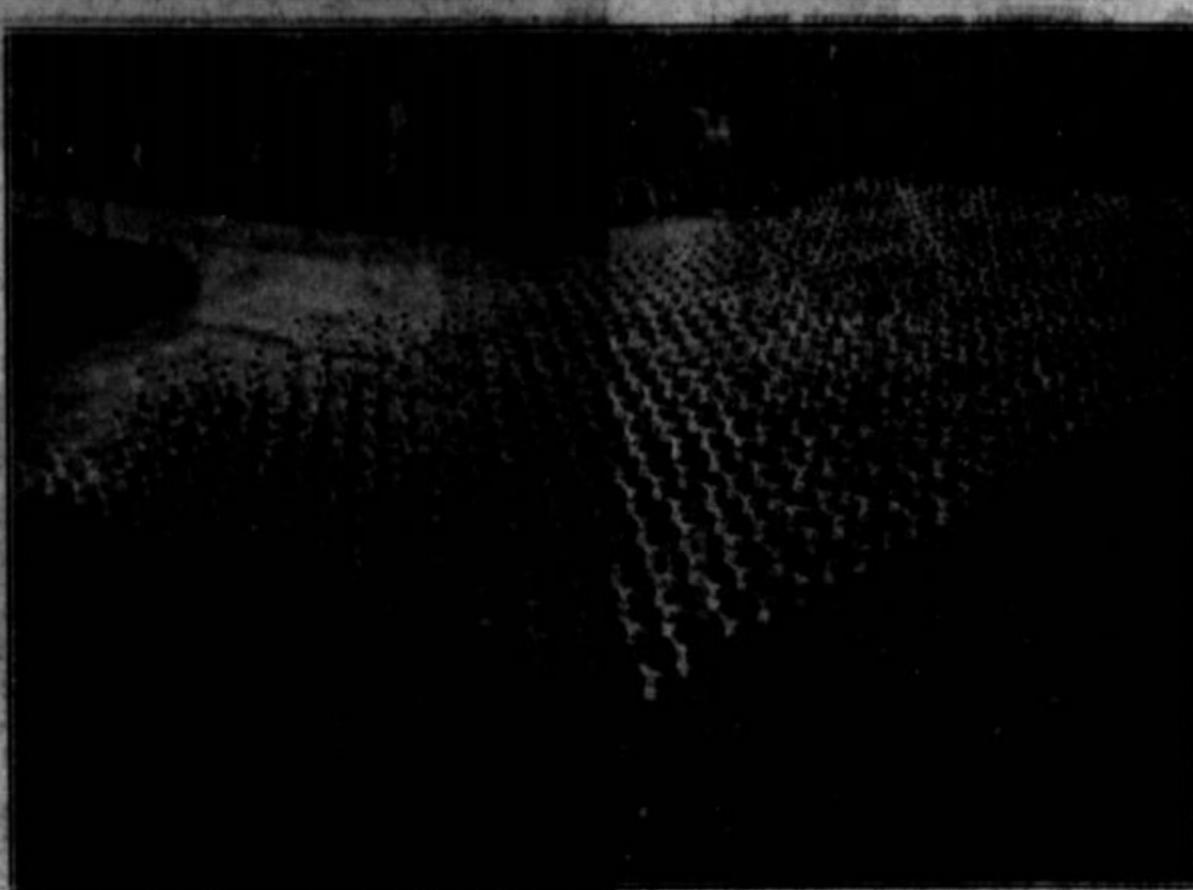
V nedeljo 27. oktobra na održani dvorani Č. S. P. S.

CHICAGO

tri dejanska drama

"M R A K"

SOCIALISTIČNI DUNAJ PREDMET FAŠISTIČNIH NAPADOV

SOCIALISTIČNI DUNAJ je mesto, ki vzbuja svetovno pozornost radi socialistične mestne administracije in radi spremne rešitve stanovanjskega vprašanja. Socialisti v Avstriji tvorijo enotno stranko v republiki, proti kateri so se izručile več buržoazne stranke, ujma na celu "buržoazno-socialistično". Kapitalistična reakcija je ustavila organizacijo "deželne Dunaju proti fašizmu, in na drugi socialistične mladine v televadnih vajah. (Citiralo Toplovočki članek na četrti strani.)

DOPISI

TU IN TAM O TEM IN ONEM.

Collinwood, O. — Senator Reed iz Pensylvanije je kar naenkrat postal delavski prijatelj. Jeklarski interesi zahtevajo za izdelke kakršne omi producirajo višjo carino za protekcejo proti inozemski konkurenčni. Senator Reed pravi, da bo zvišanje v interesu delavstva. So ljudje, ki niso njegovega menija. Iz izkušenj so mu odgovorili, da višje carine pomenujo povisanje cen potrebsčinam v splošnem ne da bi se delavci sorazmerno povisili plačo. Rajse se jim jih zniža. Delavci si lahko zvišujejo plačo le s podnico svojih organizacij, nikakor pa ne s carinami.

Pa cenzorji! Kdo se ozira na? Tudi moje dopise so hoteli cenzurirati z velikimi svinčniki, pa sem rekel, hands off!

Fr. Barbic.

ZE 20 LET PJEŠ ENO IN ISTO.

Ely, Minn. — Tukaj sem obiskal nekaj naročnikov glede lista: Eui so naročnino ponovili, eni so mi rekli, da jo je poslali sami, eden pa mi je dejal, naj se mu Proletarje ustavi, ker že dvajset let eno in isto piše. Tudi predlag se mu zdi in misli, da je Duluth Herald boljši.

Duhovnika sta sedaj na elyski fari dva.

Tukajšnji rudniki obratujejo podnevi in ponoči. Dela so zelo naporna in plače nizke. Varnostne naprave so boljše kakor pred leti. O kaki delavski uniji ni govor. Tukaj je organizirana stoprocentno samo kompanija, da ji celo kompanijska unija ni potrebna. Skritega ji ni niti. Tudi plačevi volnovih ne potrebujemo. Saj ljudje itak radi tožijo drug drugega.

Pretrebiti si delavec tukaj nima skoro niti. Ko se rudar enkrat naveliča, gre v večja mesta za kruhom. Ce ga dobi ali neboljšega ali slabšega, odvisi menda od okoljčin. Vem, da imajo velike težave.

John Teran.

PREMOGARJI PO PORAZU.

Krayn, Pa. — Kakor v mnogih drugih premogarskih naseljih, je nastalo tudi pri nas nekako nertvilo. Nič pravega zanimanja ni več, ljudje so se udali, rekli bi, "v usodo", in duh poraza prevladuje povsod.

"Kaj sploh moremo!" vzklikajo tisti, ki se zavedajo težko sedanjega položaja in poznavajo tudi vzroke pada premogarskih revirjev. Ena pesica res ne zmore dosti, kadar se gre za odfotanje, ampak ena pesica je včasem v stanju, da drži prapor samozvesti pokone in čaka ugodnega časa, ko se masa teptanih delavcev zbuti iz rezignirane obupnosti in malodusnosti ter se zopet zavzame za boj in organizacijo v čimšči obliki.

Imamo en izvod, ki je za sedaj najboljši, in ta je samostojna delavska politika. Ce že strokovna organizacija v tem razmeru ni, ma med premogarji izgledov za uspeh, jih ima delavska politična akcija. V strokovni organizaciji je težko kaj doseg, ce ni vsaj 80 odstotkov delavcev organiziranih v tem ali onem prizadetem obretni, s politično akcijo pa so mogoče tudi likvidirane zmage,

A. F. of L. poroča, da je Vernor Ginger Ale nasprotna organizacija delavstvu. Barvarji poročajo, da so bili vodovodni delavci (water workers) prisiljeni barvati vodovodne cevi.

600 okrajinih in mestnih delavcev (county and municipal workers) v Clevelandu se je organiziralo v unijo.

V Roswell Co. so stopili neuropski rodarji v stavko. Kompanije so jim obljubile stalno delo in dobro plačo. Besede niso držale.

Civil Liberties unija se bojuje za državljanske pravice delavcev v North Carolini. Za efektivnejše rezultate vodi ta boj poseben odbor z uradom v Raleigh. To unijo podpira z resolucijami ter vsemi s kakšnim prispevkom tudi SNPJ. Povej to našim komunistom, pa se bodo dušali, da je njihova radnička obrana edina, ki se bori povsod za radnike.

* * *

Politike ni vredno omenjati. Smo v veliki kampanji, a naši rojaki se sedaj ne vedo, kateri izmed slovenskih kandidatov je najboljši. Nekateri me vprašujejo za mnenje. Povem jim po pravici, da je kandidat ljudskega pravisa in ljudskih interesov v tem okraju Sidney Yellen, ki so ga nominirali socialisti. Ampak nevenutri tomazi ne verjamem, da je čas glasovanja za ljudske kandidat. Pometali so bodo glasovati prek kot običajno. Korapči in vse drugo kar je z njim v zvezni ostane. In mi bomo rekli, kaj bo vsakih volitvah. Kakor je glasovali, tako imate.

* * *

Naj bo v petek večer 1. novembra! Velik politični shod v spodnjih dvorani Slovenskega delavskega doma, ki ga sklicueta klinke št. 27 in 49. Slovenski gvernik bo Matth Petrovich. Sidney Yellen, socialistični kandidat

za koncilmana in Frank Manning, organizator stranke v Clevelandu, bosta govorila angleško. Državljani, vasi na shod! Čuli boste rečnice kakor je ne čujete in nobenem drugem shodu.

V nedeljo 27. oktobra ob 3. popoldne poje v Slov. del. domu Svetozar Banovec. Koncert torej BO in nobeno puritanstvo ga ne prepreči. Banovec bo osvojil ne samo Collinwood, nego tudi senatursko naseljibino. Vstopnice se nagnjo oddajajo. Tudi odbor se trudi, da uredi vse vsem po volji.

Pa cenzorji! Kdo se ozira na? Tudi moje dopise so hoteli cenzurirati z velikimi svinčniki, pa sem rekel, hands off!

Fr. Barbic.

NACE ZLEMBERGER, tajnik Konference J. S. Z.

več kot pa samo pravo glasovanje se je tradil za delavsko časnojavnost. V Pensylvaniji pa je za delavsko časnojavnost predvenci kot narodnostna skupina porno organizacijo in za delavščinov. Pri lokalnih volitvskih koristih v obč. NJevo delavščina je naši ljudje lahko marsikje to ni bilo zamaj. Bilo pa bi se odločevali. Delavščine vzgoje smo uspešnejše, skozi kaj bi bilo več delobili — kdo je le hotel — laveev, ki bi mu pomagali. Tako precej. Imamo dva lista — Prosto vse se sedno dogaja, da se moštvo v Proletarju, na katere se lahko zanašamo za pomoč. Ce se em, boriti največ z ljudmi med sposobni za urade drugi — kako delavstvom, ki v svoji zasepljenosti nasprotujejo pošteni delavščini stvari ter služijo zavajalcem, ki so se zanašamo v kapitalistični politiki.

O tem smo imeli priliko razmisljati tudi pri tukajšnjih občinskih volitvah. Med drugimi se je potegoval za kandidaturo supervizorja tudi naš rojak Frank Naglič. "Domnešinom" v okraju, kateri verjamejo v ku-klux-klanski evangelij, seveda ne uga, da bi kandidiral kdo, ki ni "Amerikanec". Tudi nekateri rojaki so ga strašili, da se le smesi, čes, ti ne boš dobil nominacije. Dobil jo je. Izmed šestih kandidatov je bil eden prvi.

Seveda, treba je bilo agitacije, kajti če bi bili vsi mnenja, da se le smesi in da nominacija ne bo dobila, bi bil poražen še predno bi kandidiral. Novembra pa pojdimo vse na volišče in glosujmo zač. Frank Naglič je resnično delavščin, ki ima potrebne gospodarske sposobnosti, in obenem je on človek, ki čuti z delavščin, ker je sam delavec in je okusil vse težkoče, ki spremljajo proletarje skozi življenje. Napeli bodo vse moči, da ga porazijo. Ne postimo jim. Poseljeno naseljibino St. Michael, ki ima v Adams townshiju odločajočo mesto, naj na volilni dan storiti svojo dolžnost.

Skozi vsa leta se učimo, da edina naša obramba je delavščinska organizacija in organizacija. In ce že politična in strokovna organizacija razpadne, časopisje nam ostane. Kaj bi bilo slovensko delavstvo v Ameriki brez Proletarja in Prosvetne! To sta naša lista, urejena za nas in izhajajo v interesu delavščega ljudstva. Ali se dovolj zavedamo dolžnosti zač. agitirati in ju siriti?

Delavščinski agitatorji in uredniki, kakor je bil pokojni Jože Zavertnik, so nam v vzpodbudo. Veli-

Skupaj izkaz

Prejanji izkaz

Deveta redna konferenca soc. klubov in društev izobraževalne akcije J. S. Z. za vzhodni Ohio in West Virginijo

Deveta redna konferenca JSZ za vzhodni Ohio in West Virginijo se vrši v nedeljo 27. oktobra ob 10. dopoldne v prostorih sodruga Sumterja v naseljibini Blaine, O.

Dnevni red vključuje vse točke delokroga te organizacije. Nadalje bomo razpravljali in sklepali o našem prošlem in bodočem delu.

Koliko, kje in v čem lahko dosegemo večje uspehe za naši, predvsem za "Proletarca"? Pridite na konferenco, da boste sodelovali v razpravah.

Kakšna je sedanja situacija po naseljibinah? Ali naj se naše delavstvo prepusti brezbržnosti? Tudi to je predmet, ki bo na dnevnem redu.

Ali smo bili socialisti v pravem? Ali so bili napadi na nas od časa razkolov 1. 1919 in dalje upravičeni? Mar nismo s svojim delom in programom dokazali, da nismo napravili nobenih večjih taktičnih pomov, medtem ko so jih naši nasprotniki nešteto?

Vstop na konferenco imajo zastopniki klubov ter društev izobraževalne akcije ter vsi prijatelji našega gibanja. Vabimo vas vse.

NACE ZLEMBERGER, tajnik Konference J. S. Z.

več kot pa samo pravo glasovanje se je tradil za delavsko časnojavnost. V Pensylvaniji pa je za delavsko časnojavnost predvenci kot narodnostna skupina porno organizacijo in za delavščinov. Pri lokalnih volitvskih koristih v obč. NJevo delavščina je naši ljudje lahko marsikje to ni bilo zamaj. Bilo pa bi se odločevali. Delavščine vzgoje smo uspešnejše, skozi kaj bi bilo več delobili — kdo je le hotel — laveev, ki bi mu pomagali. Tako precej. Imamo dva lista — Prosto vse se sedno dogaja, da se moštvo v Proletarju, na katere se lahko zanašamo za pomoč. Ce se em, boriti največ z ljudmi med sposobni za urade drugi — kako delavstvom, ki v svoji zasepljenosti nasprotujejo pošteni delavščini stvari ter služijo zavajalcem, ki so se zanašamo v kapitalistični politiki.

O tem smo imeli priliko razmisljati tudi pri tukajšnjih občinskih volitvah. Med drugimi se je potegoval za kandidaturo supervizorja tudi naš rojak Frank Naglič. "Domnešinom" v okraju, kateri verjamejo v ku-klux-klanski evangelij, seveda ne uga, da bi kandidiral kdo, ki ni "Amerikanec". Tudi nekateri rojaki so ga strašili, da se le smesi, čes, ti ne boš dobil nominacije. Dobil jo je. Izmed šestih kandidatov je bil eden prvi.

Seveda, treba je bilo agitacije, kajti če bi bili vsi mnenja, da se le smesi in da nominacija ne bo dobila, bi bil poražen še predno bi kandidiral. Novembra pa pojdimo vse na volišče in glosujmo zač. Frank Naglič je resnično delavščin, ki ima potrebne gospodarske sposobnosti, in obenem je on človek, ki čuti z delavščin, ker je sam delavec in je okusil vse težkoče, ki spremljajo proletarje skozi življenje. Napeli bodo vse moči, da ga porazijo. Ne postimo jim. Poseljeno naseljibino St. Michael, ki ima v Adams townshiju odločajočo mesto, naj na volilni dan storiti svojo dolžnost.

Skozi vsa leta se učimo, da edina naša obramba je delavščinska organizacija in organizacija. In ce že politična in strokovna organizacija razpadne, časopisje nam ostane. Kaj bi bilo slovensko delavstvo v Ameriki brez Proletarja in Prosvetne!

Načrte si oblike ali sukno pri nas.

Delo Jamčeno

John Mocnik

6517 St. Clair Avenue

CLEVELAND, OHIO

MILADENIČ - MOŽJE!

Obleka po vaši meri

M I vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristojal krovnik na roki.

CISTA VOLNA SAMO.

\$25.00

Naročite si obleke ali suknje pri nas.

DELCO JAMČENO

John Mocnik

6517 Edna Ave.,

CLEVELAND, OHIO

POŠILJITE DENAR

MILLARD STATE BANK

3642-3645 W. 28th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošilja denar v Jugoslavijo brez posebnih stroškov za branje, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakazilih. Poslana voda bo izplačana na poštinskem uradu v J. do 5. dnehu, in to brez odkita.

Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vaši kamisti. Poslujte se ga, in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja v starci kraj.

Nase brzojavno cene so običajno manjše od polnih in bodisi katerekoli druge banke.

Za pošiljanje večjih valut vnesite za naše posebne cene.

URADNE URE:

v pondeljek in četrtek od 9. užitka v torču, sreda in petek od 9. užitka do 8. popoldne;

v soboto od 9. užitka do 3. popoldne.

FRIREDBE IN DRUGO V BRIDGEPORTU.

Bridgeport, O. — Društvo št. 13 in 640 SNPJ. priredila 26. oktobra vinsko trgatev. Prebitek je namenjen mladini za miklavžev večer, ki bo enkrat prve dneve decembra. Točen datum bo sporočen pozneje.

V nedeljo 27. oktobra bo konferenca JSZ na Blaine pri s. Sumnerju. Začne se ob 10. dopoldne.

V soboto 28. decembra prirasta klub št. 14 in št. 13 SNPJ. skupno veselje ter igro. O podrobnostih bo še poročano. Izgleda, da bomo začeli v kulturnem oziru v Bridgeportu bolj skupno delovati. Da bi le res! V skupnosti in slogu se lahko mnogo dosegne. Ce bomo pri tem ostali, bomo lahko drugim naseljibinam za vzgled.

— Poročalec.

Pristojite k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

Naročite si dnevnik

PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. —
Inostenstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi kopiji in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za pribičitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. — Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864.

Pade U. M. W. of A. v številu

"Illinois Miner", glasilo U. M. W. of A. illinoiskoga (dvanaestega) distrikta je priobčil v izdaji z ene 12. oktobra seznam članov po državah, konkor jih je imela unija premogarjev (U. M. W. of A.) leta 1921, ko je postal njen predsednik John L. Lewis, in kolikor j. h. ima v tem letu po devetih letih njegovega vodstva.

Iz sledete tabelje je razvidno, da je unija ruderje nazadovala od 365,740 na 84,369 članov, izmed katerih jih je blizu dve tretjini v Illinoisu. Ako pride še illinoiski distrikt, je konec te nekdaj mogočne unije, ki jo je upropastilo v prvi vrsti nesposobno, reakcionarno vodstvo pod predsedstvom J. L. Lewisa. Seznam je sleden:

Število članov

Država	L. 1921	L. 1929
Pennsylvania	71,686	1,347
West Virginia	43,554	77
Kentucky	16,749	15
Ohio	42,040	1,061
Indiana	27,374	10,609
Michigan	2,040	902
Maryland	3,306	0
Illinois	86,711	53,088
Tennessee	5,310	349
Alabama	3,761	2
Arkansas	3,038	1
Oklahoma	8,580	43
Texas	1,045	0
Missouri	7,830	388
Iowa	12,047	4,977
Kansas	8,223	3,120
Colorado	4,628	700
Wyoming	7,267	4,569
Montana	3,751	1,811
Washington	4,319	1,294
Georgia	59	0
North Dakota	416	0
Virginia	6	0
Utah	0	16
Skupaj	365,740	84,369

"Nehaj napomisti in pojasni čemu tolkien padeč omije premogarjev," kljče "Illinois Miner". Lewis, ta pa odgovarja po svoji stari metodi z ostavljivanim v nasilnostim, ki so sivoštvo diktatorjev. Vse temu so izjedli, da bo v bitki z unijo illinoiskoga distrikta Lewis podlegel.

Zivko Topalović (Beograd)

Za obrambo miru in nacionalnih revolucij v Evropi

K položaju v Nemški Avstriji.

Začetkom oktobra, — Odkar obstaja republika Nemška Avstrija, menda ni nikoli svet gledal tako pozornimi očmi manjo, kakor prav zadnje teme, ko se je položaj v republiki takoj zaostril, da je moral prevzeti predsedstvo parlamenta poljski revolucionar Scheber, ki je pač napol militaristične osobe. O položaju v Avstriji je napisal beogradski sodruž Zivko Topalović, tajnik Delavskih zbornic v državi, članek, ki ga primašamo v prevedu našega ljubljanskega poročevalca.

Nemška Avstrija preživlja danes zelo težko krizo. Mirno lahko rečemo, da se duhovno nahaja sredi meščanske vojne in da lahko vsak čas začne teži kri. Deloma se prijemlje ta kriza tudi Nemčija, a vendar je njen položaj neprimereno bolj čvrst. Radi tega se lahko mirno nadejemo, da bo vpliv iz sosedne nemške republike umiril in ublažil položaj tudi v Avstriji ter da do meščanske vojne vendar ne bo prišlo. Pač pa je treba spopadom v Avstriji posvetiti največjo pažnjo.

Dva velika nezadovoljstva s sedanjem položajem sta začila v obupen boju in pretitja z meščansko vojno. To je najprej vse tisto, kar predstavlja staro cesarstvo in staro slavo v veličino predvojne Nemčije in Avstro-Ogrske. To je veliko število bivših generalov, polkovnikov in ostalih oficirjev, vojskovedov, ki so izgubili vojno, in z njimi kopica uradnikov, ki so po nekdanji slavi in moči ostali zdaj na skromnih penzionih. To je doberšen del številne inteligence v teh dveh starih državah, inteligence, ki je sanjala o pan-evropskem nemškem carstvu. To je nadalje staro plemstvo in gospodstvo, ki je danes potisnjeno v ozadje. Vsi ti ostanki starih časov, vavnih pomordanj, so nikakor ne morejo spriti.

jazniti s položajem, ki je nastal tako v mednarodnem oziru kakor tudi v Avstriji in Nemčiji posebej. Radi tega se ne samo zbirajo in organizirajo, ne vodijo le ostri politični borbi, marveč se celo oborožujejo. V Nemčiji so osnovali polno tajnih organizacij in tako zvani "Stahlhelm" (jeklena čelada), vojaško reakcionarsko organizacijo, ki izvrije celo vrsto bombnih atentatov na državna postopja in ubija predstavnike nemške demokracije. V Avstriji so organizirali "Heimwehrvere" (domobranice). Tudi to organizacijo vodijo stari oficirji in podoficirji, ki jo oborožujejo celo s strojnici in letali.

Kaj je cilj teh organizacij?

Njihov zunanjši cilj je: rušenje položaja, ki ga je ustvarila svetovna vojna, in povrnitev onega, kar je bilo. Ne samo, da so monarhisti, marveč bi želeli da vrnejo Nemčiji na prestol Hohenzollernce (cesarska rodovina, ki je vladala Nemčijo za časa vojne in prej), v Avstriji in Madžarski pa da bi ustanovili znova veliko habsburško cesarstvo. Njihova borba je naperjena predvsem proti nacionalnim revolucionjam b.viših potlačenih narodov avstrogrske monarhije, proti Čehom, Poljakom, Rumunom in Jugoslovjanom. Zato nas mora vse v veliki meri zanimali, ali se bodo, ali se ne bodo v Avstriji in Madžarski povrnili na oblast Hababuržani, in ali se bo ali se ne bo z zvezo Avstrije z Madžarsko osnovata v srednji Evropi država, ki bo najhujši nasprotnik novonastalih nacionalnih držav. Hababurško vprašanje ni le povsem notranje avstrijsko vprašanje. To vprašanje je prav tako vprašanje Čehov, Poljakov in Rumunov in Jugoslovjanov. Rušenje Hababuržanov je bistven del naših nacionalnih revolucion. Radi tega je v mirovnem sporazumu garantirano, da se Hababuržani ne smiju vrniti na prestol in vladu ne v Madžarski ne v Avstriji. In to veliko nacionalno in demokratisko pridobitev so vse nove države dolžne odločno braniti.

Kolikšno nevarnost predstavlja za nove države in njihovo nacionalno svobodo ta politična restavracija (obnovitev) nemških in avstrijskih reakcionarjev, se vidi po vedenju italijanskega imperializma naprem njim. Dunajska "Arbeiter-Zeitung" je nedavno objavila tajne arhive avstrijskega "Heimwehra" ("Domobrancev"). Iz teh listin se jasno vidi, da avstrijske kakor tudi madžarske nacionaliste oborožujejo iz Italije. Italijanski imperializem povsem jasno stremi za tem, da bi tudi na jugoslovanski severni meji ustvaril močno Avstro-Ogrsko, ki bi mu bila uporica na zapad na jugoslovansko narodno edinstvo. Prav tako izrablja n. pr. Italija v Bolgaraki makedonstvo in od tam pr.tiska na Jugoslavijo.

Zategadelj so sedanji dogodki v Avstriji najbolj življenskega interesa za našo narodno bodočnost. Avstrijski domobranci in madžarski "prebujeni Madžari" niso le krvavi sovražniki mirnega delavstva v svojih državah, marveč tudi največja nevarnost za našo narodno svobodo.

A odkod reakcionarjem v srednji Evropi moč in odkod sredstva za njihovo borbo? Na žalost — od velikih industrijskih magnatov v njihovih državah. To je druga puntarska sila: in baš v njihovi pomoči leži vsa opasnost reakcionarjev. Zakaj lahko bi obračunali z vso to stare gardo, s katero so njihovi narodi enkrat že obračunali, če ne bi stala za njo jaka gospodarska in politična moč velikih industrijskih kartelov, ki vidijo v "domobrancih" in "jeklenih čeladah", v Karlovičih in Viljemovičih oficirjih edinstveno sredstvo, da se zunaj otresajo plaćevanja vojnih reparacij, a znotraj (v državi) zakonodaje o delavskem zavarovanju in velikih socialno političnih dajatev.

Po starih fevdalnih cesarstvih so tako v Nemčiji kakor tudi v Avstriji prišle do oblasti Erode ljudske množice: delavskih organizacij ter socialistične stranke so si pridobile močan vpliv na politiko obeh držav. Prav tako bi bilo lahko tudi v Madžarski, če ne bi bil preprečil razvoja divjih komunistov in če ne bi bila rumunska vojska vrnila na vladu grofov in starih Madžarov. Pod vplivom socialističnega delavstva je tako Nemčija kakor tudi Avstrija uvelia napram inozemstvu politiko iskrenega miru in plačevanja vojnih odiskodin, a v državi z vsemi silami dela na tem, da osvobi življene naprej delavski mladini, in da nadalje s skupnimi sredstvi, z zakoni o zaščiti zasigura delavskemu razredu stalno napredovanje in stalno dviganje, vzpostavljanje vedenju in tehničnem razvoju gospodarstva. Veliki industrijski magnati so tako zamrzli in to neomajno delavsko socialistično politiko, politiko miru in socialnega napredka, da so odkriti stopili na stran starih reakcionarjev in jim dajejo na razpolago ogromna denarna sredstva, da se oborožujejo, da izvrijejo atentate, da nasilno napadajo zakoniti red v svojih državah.

Obe državi, Nemčija in Avstrija, sta po mirovih pogodbah razorozni. Državna obeh držav ni toliko močna, da bi obvarovala državi pučev starih reakcionarjev. Radi tega so se moralni v teh državah nosilci novega reda sami vojaško organizirati in oborožiti, da bi se branili, če bi jih reakcionarji pučili napadli. V obeh državah so se ustanovile velike obrambne zvezde, katerih člani so stotisoči delavcev, namečencev in meščanov. Organizirani so vojaško, opremljeni z uniformami in deloma oboroženi. In prav to obveštransko oboroženje je dovedlo zadaj bližu meščanske vojne.

Avstrijska socialistična stranka je za mirno obveštransko razorozitev in za razpust vseh vojaških organizacij. Ne marajo pa razpustiti svojih organizacij in predati orodje prej, nego se tudi domobranci razpustijo in položijo orodje. V največjem interesu svetovnega miru je, da se ta razorozitev v Avstriji tudi res izvrši. In kadar bodo pokopal puške in strojnici, bodo množice mitnega in delovnega nemškega naroda znale končno politično pokonati tudi vso stare garde Hababuržanov in Hohenzollerncev in končno sklenili pravi mir.

PROLETAREC

NOV ORJAŠKI ZRAKOPLOV AMERIŠKE MORNARICE

Zrakoplov ZRS-5, ki je krožil nedavno na svoji poskusni vojni nad Washingtonom, je zgradila Goodyear-Zeppelin korporacija za ameriško mornarico. Skoro ob istem času je tudi Anglija zgradila ogromen zrakoplov tega tipa. Za trajen mir med narodi bo potrebovalo omejiti ne le oboroženo silo na zemeli in na vodi, nego napraviti tudi sporazum, da letala ne bodo služila militarizmu in ubijanju, pač pa komforu in prijateljskemu zbljedovanju narodov.

Jože Zavertnik doma in na tujem

Pisec Anton Kristan, Ljubljana

Dne 29. julija 1929 mi je pisal: "Novno njegovo zadnje pismo. Več lipi" za 1. 1925 sledi: "Miha Kober (ki živi danes na farmi v občutišu sam vse veliko zgubo za Illinois) nam je oskrbel tisk pravljice v vomajskih letakov I. 1891 v Betnetkah. Čez mejo jih je prinesel konduktor spalnega voza. Policija jih je kmalu zavaha v šla na njim kot bi se šlo za neverjam. Tudi žandarji so imeli polne roke dela. Pri meni so z vso vnevo preiskovali. Nekoga dne pred domov od dela in da se me ne smakajo. Nekaj je izučil strojništvo, kleparstvo in še nekaj takšnih. Mati je bila vse v obupu. Vprašali so me takoj: kje je moj polbrat Matej Pečnik. Rekel sem da jih je kmalu doma. Pod izgovorom, da gre v gostilno obedovat, sem šel iskat brata, da ga posvarim pred nevarnostjo. Srečal sem ga družbi nekega krojaškega pomočnika na Mesarskem mostu. Hitro sem povedal, kaj je doma. Razumel je, ali imel je korajo. Letake, ki jih je imel pri sebi, je vrgel v silni bedi. Spoznal sem ga v bolnišnici, kamor so ga priveli, ker je hotel izvršiti samomor iz pomanjkanja. Bil je zelo ugoden državnik in priden sodelavec. Bilo je še par srbskih dijakov, ki so pomagali.

L. 1896 me je Zavertnik seznamil z Etbinom Kristanom, ki se je takrat preživel na Dunaju kot žurnalista. Sotrudoval je pri "Arbeiter-zeitung". Nekoga večer sva sedela z Zavertnikom v Terassenkaffee v Margaretni ulici in k nama je prišel E. Kristan. Tukrat nas je bio na Dunaju že precej Jugoslovjan. Bili smo že ustanovili svoje izobraževalno društvo "Svoboda" v Margaretnem okraju. Člani so bili zelenci, državni nekoga krojaški pomočniki na Mesarskem mostu. Hitro sem povedal, kaj je doma. Razumel je, ali imel je korajo. Letake, ki jih je pri sebi, je vrgel v silni bedi. Spoznal sem ga v letu 1928 (24. sept.) v Ljubljani, ko je moj polbrat vrgel v Ljubljani, so našli pri jezu v Vevčah, kjer so jih delavej vjeli in citali. Smejal sem se od srca, ko sem bral te vesti."

Njegova preizobražava je bila znatna. Obiskoval je po dovršeni ljudski šoli v letih 1880, 81, 82 in 83 nižjo gimnazijo v Ljubljani. Z latinščino se je bavil še vred gre tudi fizika; izgubi se naj fizika moč in kmalu pojde naznanjena vlad. Nas se je zbralo takrat komaj tudi, da smo ustanovili društvo. Na ta način se je izvajalo pravljico. To je bil podolgovat proces, ki je potreboval mladenič po 7-letnih skupinah pri avstrijski mornarici. Takrat so morali biti imena političnih društev naznani na stara leta. L. 1927 (24. sept.) je bil moj polbrat vrgel v Ljubljani, so našli pri jezu v Vevčah, kjer so jih delavej vjeli in citali. Smejal sem se od srca, ko sem bral te vesti."

Višji uradniki pri železniških upravah so se prav tako bili vrsni neodvisni organizacije kot policija ter so prve propagatorje preizobraževanja naprej z ukori in prestativimi v najbolj pustne in dolgočasne kraje in pa s tem, da so jih, če se niso uklonili, odpeljali iz službe. Jožeta Zavertnika je to tudi prav kmalu zadeval.

Proti železniški organizaciji so tako privatne žel. uprave kakor državna železnica z vso močjo borile. Žel. minister Guenberg, podprt celo po pokojnem dr. J. Kreku je — razprtist železniške organizacije, ki je tedaj štela nad 27.000 članov. Lokale so nam zapečatili; vse, kar so dobili, so zaplenili. Kaj se da?

(Konec prihodnjic.)

Kakor na Primorskem hoče tažiti tudi Nemci, ki so po vojni prisli pod Italijo, spremeniti v Italijane. Starejših ne bo spremenil, toda mladina mora biti nemška.

K VPRIZORITVI DRAME "MRAK" V CHICAGU

Strahotne esedice zadajo svečne vojne, in niso pozabljene... Rane, ki jih je zasekala, še dolgo ne bodo zaceljene. Kdo je bil v njej? Kogar je direktno prizadela, se bo vedno z grozo spominjal na čas, ko so narodi takoreč po noreli in se klali na povelja. Človek se je posvetil ubijanju in rušenju in ni bil niti najmanj podoben "po božji podobi astvarjenemu bitju". Tisoče jih je na posledicah morije in vojuh muk zbiljalo — mnogih se je omržil um že potem, ko so bili "odpuščeni iz bolnje popolnoma zdravi".

Vojna je povzročila ogromno škodo ne samo gmočno, nego tudi v drugih ozirih. Razdrila je tisoče domov, ona je vzrok, da je bilo onečaščenih nešteto žena in dekle, v krvavem karnevalu jo moralna padla, svet se je pogražal etično in materialno.

Mojki so bili prisiljeni zapustiti domove, svoje žene in otroke, da se bore za domovino, cesarja in vero, tam za kralja, za carja, kajzerja itd. Vojna je norija in milijoni so podivljali. Česar ne bi nihče dopustil, da stori kde njegovi ženi ali heeri, so tisočerji storili ženam in hčeram drugih, posebno v "sövražnih" deželah. Razen tega se je razkopal tisočero druzin na vsakokajne načine. Peza vojne je vplivala, da so ljudje padali kakor jih je metalna ušoda. Marsikat gospodar je zaprtil pred odhodom v vojno lepotmijo. Izbube ženo, veselo domovanje, ob povratku pa je našel namesto ljubce žene tujko. Ni ga objela kakor nekoč, bila je blidna in je odšla z drugim. Čemu? Življenje je bilo burno, mož na fronti, dostikrat nobenega poročila od njega. Vse povsod so sejali smrt, in tako leto za leton. Ni ga bilo nazaj leto, dve, tri in več, doma pa tisoče prilik ki so vabile v zrušenje družinske sreče. Nihče ni več pridal morale — živi kakor najbolje moreš in s komur hočeš. Glavnou je, da stori svoj del za domovino, cesarja in vero.

V nedeljo 27. oktobra popoldne bo v dvorani ČSPS vprizoril drama, odsek kluba št. 1 Branislav Nusičev drama v treh dejanjih "Mrok".

Nekje v stari domovini je živila takoreč idilično življenje priprosta kmečka družina. Starejši sin si je izbral za dražico krasno mlado dekle iz iste vasi. Mladi njegov brat je še "čakal", istočasno sestra. Izbruhne vojna, in oba mladeniča poklicke "esar", da gresta braniti "vero, dom, cesarja". Mlada žena je tugovala očim njenega moža pa jo je "tolalil". Kmalu pozabi nanj in postane intimna s "staršom". Očina pozabi na svojo ženo, mater si nov, ki sta v vojni, neha se brigati za gospodarstvo, briga pa se toliko bolj za svojo sinovo. Mati, stara in bolehrad, se trudi za obstoj doma, teža zadržanje njenskega moža jo potere, da pod dvemi bremeni naglooma pesa. Dom zadeva razpadati. Porečilo, da je padel njen mlajši sin, ji povzroči še več bolečin. Ostane jih je upanje v starejšega sina, a tudi onemu so ji poslali vest, da je ranjen, sicer ne hude, in da ga bo kmalu videla. Vrnili se bo, in si predstavlja: Kako ga bo zabolelo, ko bo videl: Žena izgubljena.

dom razpada. Dobi pismo od sestre, toda pisava ni njegova. Morja težko ranjen, in ne, kako so ji porečali! Zle slutujejo obdajajo.

Končno se sin vrne. Pripelje ga vojak. V vojni je izgubil mnogo vid, pa mora imeti vodnika. Ko se vojak uveri, da ga je privredil na pravi naslov, se poslovil in odide. S trgojocem srečen ga sprejme mati, sestra plaka v duši, na glas si ne upa. Očina je strahu, žena stoji blidno in ji je mučeno ob enem. Najraje se tako odstranila. Hrepenece vprašuje njen mož, kako je mati, kje je žena, — kako to da zane objame! Izve, da se mu je izneverila da mu je očim razdril dom. Zapovej je zapustiti hišo. Ljubezen ga je končno premagala, da je šel iskst njo, ki jo je imel rad. Pregovoril jo bo, da se vrne in postane zopet njegova. Rad bi užil le še košček sreče, po kateri je tako dolgo hrepelen! Spremlja ga sestrica. Najdeti hoš, kamor je odšla ona, toda doma ni nikogar. Jesen je, mrzlo, zunaj brije burja. Splei mož žaka, da se povrne žena, kateri je vse odpustil. Rekel ji bo ljubezni besedo, vrnila se bo, in na prava pota. Ko mati izvede, je šel sin, prihiti za njim, da ga odvrne od namere. Mati ne veruje, da se mu to posreči. Uverjena je v nasprotino. Sinova žena je zašla na pot, s katere je ni bi nihče več okrenil. Tudi ona ima duševne boli, izgubila se, a povratka ne pozna. Mati skuša s tem razočati, vidi, da ne bi razumel. Vsa njegova srca je v njej. Vero ima: pregovori jo, vrnila se bo, vse bo dobro. Na ljubo sinu se vrže mati pred sijano na kolena in jo prosi zunaj se vrne, naj bo njegova, rad jo ima hrepeni po njej — a sinova jo gleda in se sneji. Ne vrne se pod krov, izpod katerega so jo spodili ter jo izročili burji, da jo odnesi kamorkoli. Sedaj je prost, noče, da bi jo zopet uklenili. Za svoje grehe je odgovorna sama, nihče drugi. Tudi očim pride — tudi on bi ju rad nazaj, ljubomušje ga grize, ona pa se ma roga. Stari zaljubljene se izpopravi, in odigrata se tragedija, kakršnih se mnogo dogaja v življenu. Mati tega ne prenese, umre. Nesrečni mladi mož je izgubil ženo in mater. Ostane mu le še sestra, ki mu je sedaj vodnica in tolažnica. Spremlja ga, ko bereti. Za prestane muke, duševne in telesne, je dobil kolajno in "dovolenje", da sme prosjetati. Lepega pomladnega dne prideata na griček poleg domačev vasi od kjer je lep razgled po okolici. Prikljeka si v spomin vsa leta, ko je bil on še čil in mlad, imel je ljubljeno mater, ljubco ženo, spominja se tudi dneva, ko je zadnjih segel v roke materi in ženi. Zadnjih brodi po spominu in si predstavlja kraj, kjer je toliko pričakoval od življenga.

Dramski odsek se bo potrudil, da bo drama vprizorjena kolikor v naših okoliščinah najboljše moči. Ni zabavna, ker ne vojna, ne razprtiti domovi ne nudijo nicesar zabavnega. Vendar pa bo ste nad predstavo zadovoljni, kajti mudila vam bo vrsto slik, ki vam bodo v bogat duševni užitek, ko bo videl: Žena izgubljena.

WM. B. PUTZ

Cicero's Florist
LEADING LARGEST OLDEST

Cvetlice in venci za vse slučaje

Pravi Roller kanalčki naprodaj

5134 W. 25th St., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143*

TISKARNA "SPRavedlnosti"

Last Češke federacije S. P.

2534-36 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 3333

"Proletarec" se tiska pri nas.

Joško Owen: Za Solncem

(Nadaljevanje.)

Stal sem blizu tega kipa in gledal vernike, ki so se vrstili v dolgi procesiji, poljubljajoči nogo sv. Petra.

Poljubljanje noge sv. Petra.

Priprosti verniki, posebno domačini so brez vsake ceremonije pritisnili poljub na Petrovo stopalo. Rafimiranski pa, ki veden kaj so bacili, so mu čevelj lepo obrisali z robčkom — in izvršili svojo kristjansko dolžnost. Po tem slovitij Bernini-jev baldahin (1622) nad papeževim altarijem vlti iz bronu vzeten iz Panteona. Več cerkvi je pokopan mnogo papežev. Človek občudjuje krasne nagrobne spomenike, postavljene njim v čast. Posebno se mi je dopadel spomenik Klementa XIII. (1796), nesmrtno delo Casanova. Potem je spomenik Pavla III. (1534) od Dela Porta. Dve marmornate figure, ki stojejo na vsaki strani groba predstavljajo starost in mladost, sta bile sorodnice papeža. Majšo je umetnik tako sugestivno izklesal iz kamna, da so po poznejte oblikovali v bronasto haljo, katero se sedajo nosi. Na levj strani, v prvi kapeli je slovenski "Pieta" od Michelangelo kip "Mojzes". Vjedem sem še precej drugih, ali naj bo dovolio o njih.

Borgije, ki je bil oče famozne Lukrecije in Cezarja Borgije. Ni ga bilo zločina, da ga ne bi izvršil in njegovo stanovanje izraža še danes duh tega človeka. Mračne, temne barve, ki diše po zatočenem strupenem zraku. Slikal je to slovenec Pinturicchio leta 1497.

Po smrti Borgije ni hotel nobeden

papež stanovati tu. Papež Leon XHI. je dal sobe popraviti in jih izročil muzeju. Zatem gresko skozi nebroj sob in hodnikov, vse čudovito lepo slikani do tako znamenitih Rafaeljevih sob, dasi Rafael ni slikal vseh, kajti na njih so delali tudi Perugino, Peruzzi, Signorelli in Francesca. Rafaelu ki je bil takrat star šele petindvajset let je bil dana naloga, da poslikava vse sobe na novo. Osem let je delal v njih. Od originalnih slik je ohranil tri stope, drugo je vse njenovo. To so velikanska dela v večini verskega ozadja, izjemno Parnassus in pa Aterska šola.

Sikstinski kapela.

Potem je se kapela Fra Angelico, in nato si v Sikstinski kapeli. Dolga je 150 čevljiev, 40 široka in 75 visoka. Zgotovil jo je Giovanni de Dolci leta 1473, po naročilu Siksta IV. Tu se vrše konklave, pogrebne ceremonije papežev itd. Tudi takoj je delalo precej umetnikov, predno je bil leta 1508 Michelangelo poklican, da dovrši to delo.

Prednja stena in strop so njenovi. Tu je ustvaril največja dela kar jih imamo v slikarstvu — petrovi dan v muzeju in drugi dan v Sikstinski kapeli ter galeriji Pinacoteca.

Vatikan je največja palača na svetu. Ima 20 dvorišč ter 11.000 sob in hodnikov. Papež Symmachus je bil prvi, ki je imel tam v petem stoletju prvotno palačo. Karol Veliki je stanoval tu leta 800. Pozneje je to primitivno poslopje razpadlo. Šele v trinajstem stoletju so jo papeži ponovno sezidali. Papež Aleksander V. je utrdil z velikanskim zidom in konektiral z Angelsko palačo.

Silni genij je bil ta človek. Otrezel se je vseh konvenčionalnosti tedanjih šol in v ogromni silni eksprezivni sili izraža svojo misel. Njegovi preroki Adam in Noe stojijo silni kot izklesani iz granita, izrazjujoči silo v življenju. Ne glede na kritike in moraliste jih je razgalil — in v "Poslednjem sodbi" naslikal Minos z dolgin repom, hudičevko karikaturo z obrazom kardinala Biagio, ki je vedno kritiziral Michelangelo ravnih del v latinščini, 20.000 v grščini in priljeno enako v drugih jezikih.

Med rokopisi je mnogo starih in dragocenih reči. Naprimjer: Virgil, 2., 3. in 4. stoletje. Cicero, šesto stoletje, Terence, peto, besedilo biblije iz četrtega stoletja, Pisma Martina Lutra, Dantejeva Divina Comedia, posvečena Boceci et al. Ko sem preglejaval različne omare sem opazil precej knjig v staroslovenskih skupinah Slovencev in Hrvatov Leonu XIII. Vse dvorane v Vatikanski muzeju, sobe in koridorji so slikani od največjih italijanskih slikarjev. Ko hodiš iz dvorane v dvorano ti leži stoletja razvoja umetnosti pred teboj. Kajti kot Rim, tudi Vatikan ni bil sezidan v enem dnevu. Vsak papež je napravil nekaj novega ali najbolj izkoristiljajočega. Med njimi je napravil nekaj novega ali najbolj acentuiral mu je dodal še dolga oslovsko ušesnjo.

Poslednjo sodbo je izvršil že v poznih letih — skoraj trideset let pozneje kot strop. Mislim, da je ni slike, o kateri bi se bilo toliko pisalo kot o tem delu. Tu je silna misel vstajenja, pol kristjanskega muzeja, sobe in koridorji so slikani od največjih italijanskih slikarjev. Ko hodiš iz dvorane v dvorano ti leži stoletja razvoja umetnosti pred teboj. Kajti kot Rim, tudi Vatikan ni bil sezidan v enem dnevu. Vsak papež je napravil nekaj novega ali najbolj izkoristiljajočega. Med njimi je napravil nekaj novega ali najbolj acentuiral mu je dodal še dolga oslovsko ušesnjo.

Predno prideš v kapelo moraš iti skoraj skozi polovico muzeja. Večino teh bom omenil ko bom govoril o skulpturi, omenim le stanovanje papeža Aleksandra VI.

VELIKO ŠTEVILLO POTNIKOV

ki so letos potovali v Evropo in kupili vojnje listke pri nas je priča o naši točni postrežbi.

Za božični izlet v staro domovino že sedaj prejemamo predvajemo. MI PRODAJAMO PAROBRODNE LISTKE ZA VSE PAROBRODNE DRUŽBE.

Izvršujemo listine za izjave, prošnje za deklaracije o zakonitem povratku nazaj, prošnje za potne liste in dovoljenje za povratek v Ameriko in vse druge legalne dokumente.

PREPRIČAJTE SE

kako koristno za vas je, če posljete denar z našim posredovanjem.

DENAR POSILJAMO RAZEN V VAŠO DOMOVINO TUDI V VSE OSTALE DELE SVETA — POTOM POŠTE IN BRZOJAVA — V INOZEMSKI VALUTI ALI PA V DOLARIH. HITRA POSTREŽBA, NIZKE CENE.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

HANS KIRCHSTEIGER:

Pod spovednim pečatom

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

V svetu poltemo je bila odeta vsa cerkev. Zunaj pa je stal Hercog trepetajoč, naslonjen na zaprti vrata, kakor da se ne more lociti od cerkve, ki ga je zavrgla. Na stopnicah pred cerkvijo pa so posedali berači, ki so pričakovali od duhovnikov bogate miločine. Bili so sami izbrani ljudje, kajti pred cerkvijo ne sme berači vseki lopov. Ta privilegij je bilo treba zaslužiti.

Nekoliko tercijalk z debelimi mašnimi knjižami pod paždu je pridno šepetal. Težko je pričakovalo, da se jih pusti k deseti maši v cerkev. Cela družba je natančno vedela, kakšno sveto opravilo se vrši sedaj v cerkvi.

In naenkrat je stal onečaščeni duhovnik v njih družbi. Te sramote niso mogli trpeti. Nekoliko krepkih, razčapanih beračev ga je pahnilo čez stopnice. Svetne babnice so se mu pa ognile kakor okužencu. Samo neka stara, ki se je pokorila za sladke grehe lepe mladosti, je pljunila v zavesti svoje sedanje svetosti iz brezobnih ust za nedostojnega duhovnika.

Sedaj je bil poleg knjigarnice naslonjen na zid. Le težavo je še stal na nogah. V glavi se mu je vystelo vse, kakor po-zimi, kadar goni burja snežene kosme semintja. A bil je vroč letni dan.

Solnce je topo sihalo na cestni tlak in je tako vroče objemalo svojega starega prijatelja, kakor bi se veselio, da ga lahko zopet vidi. Njega pa so boleči oči izjasne luči, ker so se bile privadiči cerkevemu mraku. Kakor slabljo malo dete je stal sedaj na svetu. Saj je živel doslej v maternem telesu cerkve; ona pa ga je izvrgla kakor spako, pa naj sleda, kako mu bode na svetu, ko ni mogoč biti dober v cerkvi.

za dolgega jetnštva je življenje in šumenje mesta skoraj omotilo Hercoga. Vozovi električne cestne železnice, so hiteli mimo njega, saj mi vseli, zadovoljni obrazi so zdi iz njih skozi okna.

Elegantne kočije so neprehodoma držale po tlaku; večna reka ljudi je valovala mimo njega, večinoma tako brezbrinjo, kakor da ni on tako siromašen in zapuščen. Nekateri so ga mimo-grede pogledali, pa so se smejali njegovi čudni frizuri. Pogledal je po dolgi cesti, a pogled ni uspel konca. Videl je samo visoke, krasne hiše, samo cerkveno pročelje je bilo videti nekam tujem med njimi. Zdalo se mu je kakor ogromno lice, z jeznam in v gube nabranim čelom; dvoje oken nad korom je bilo videti kakor dvoje neumnih oči, gležnicoči na pestro življenje na ulici, visoko srednje okno je bilo popolnoma podobno nosu, široka dvojna vrata pa so bila usta, ki so ga pravkar izpljujila.

Pred cerkevnimi vrati je stala že dolgo mirno v cestnem hrušču in gibanju kočja. V modri livriji z belimi nogavicami je držal kočija dvoje vraccev s težko srebrno opravo na vajetih. Tudi na deski za vozom je stalo dvoje modro oblečenih lakov, ki sta se držala za svilnate trakove. Mimočiči so sneje tudi, da je v nogavicih več bombaža kakor mesa.

Poleg vrat je stal sluga v črnem fraku z belimi nogavicami. Voz, konjska oprava, kočija in sluge so imeli na daleč viden škofov grb z velopomenbenim napisom "Pax".

Kočja je torej čakala na kneza miru. In sedaj je prišel. Vsi zvonovi so zapeli. Cerkevni vrati so se široko odprila, duhovniki v svečenski opravi so stali v dvojni vrsti do voznih vrat. Orglje so bucale slavnostne glasove. Blagoslovljajte je korakal škof med dolgima vrstama globoko se klanjančega duhovništva. Dva svečenika sta držala z belimi rokavicami dolgo po-vleko. Pred cerkevnimi vrati se je ustavljal dobiti pastir, da blagoslovil še enkrat svojo credo. Slabi svet, ki je ravnokar vanj pahnil duhovnika, pa je sprejet blagoslov. Mimo so hiteli ljudje, eleganti gospodje in elegante dame so se smehljale tako čudno, možje v delavskih oblekah so mrmrali tihob kletje, niti berači niso poklenili, ker niso dobili novčica od škofa. Samo tercijalke so se pehale, da bi dobole blagoslov prav iz bližine. Redarstveni stražniki, ki so skrbeli, da ostane pločnik prost, so stali kakor lipovi bogovi, šolski pobje, kateri so odgnali, se pa niso niti odkrili.

Bolesti izraz je preletel škofovo polno lice zaradi zaničevanja svete cerkve. Ta hip je pridrala druga, z grbom okrašena kočja mimo. Mahoma se je ustavljal voz in visok plemenita z mnogimi redovi na prsih je izstopil; prekrizal se je in je sprejet škofov blagoslov, potem pa se je škof globoko poklonil pred blagoslovljeno.

Zopet je plaval srčen smehljaj po tolstem obzoru. S težavo je stali škof svoje obsežno telo v kočijo. Dokler ima cerkev med najvišjim plemstvom še tako zveste otroke, se ji ni treba puliti za brezversko drhal.

Stotinja vojakov pod zapovedništvom stotnika je korakala z vezbalico proti vojašnici. Ko je prišla mimo škofovega voza, je zadonel skozi pršni zrak okaz: *Habt Ach! — Rechts schaut!* Škofovo mrečo pa je bilo sedaj popolnoma potolovljeno. To spoštovanje nevrednega služabnika cerkve, to izvenredno čaščenje je bilo namenjeno v njegovi osebi sami cerkvi, katero zastopa.

Dobre volje je vstopil škof v svojo zajtrkovnico. Na znamenje s strehe škofijske palače so obumolknili tudi cerkveni zvonovi.

Zaradi ceremonije z nevrednega duhovnikom je prišel škof itak prepozno do zajtrka in se je moral predočiti postiti. Izvršeni duhovnik pa je stal že vedno tež, ob zidu blizu cerkve. Kam pa bi selj. Kje bi dobil le malo juhe?

Ali gladu ni čutil. Po duši mu je grebalo

kaj bolesnejšega kakor lakota.

Ze dle časa ga je stražnik sumljivo opazoval in ravnokar ga je hotel vprašati za papiro. V tem trenotku je pristopil mlad mož s polno plavo brado. Bil je tisti meni, ki je pred mesecem zapustil samostan spokornikov in si je začasno služil akromen kruh kot pisar pri odvetniku. Upal je, da mu bode pozneje mogoče obiskovati vsečišče. Sreča in zadovoljnost sta odsevali iz jasnih, modrih oči bivšega patrike Luke. In da so mogle gledati te oči zopet prosti po svetu, je imel zahvaliti edino ubogemu župniku.

Predobro je poznal zvok vsakega zvona svojega častitljivega samostana. Sedaj so zvonili vsi klošterski zvonovi skupaj, torej se je moralo zgoditi nekaj važnega. In rad bi bil vedel to. Htro je zapustil pisarno, pa je prišel že ravno prav, da je videl, kako je škof zapuščal cerkev. Stopil je v samostan, pa je vprašal brata vratnika, kakšen opravek je imel škof v cerkvi. Dobil je pa nedoločen odgovor.

Mlad svetovni duhovnik, bivši njegov sočolec, ki je prišel pravkar ves zbegan nad takim zaključkom duhovnih vaj iz samostana, mu je rad pojasnil stvar.

Torej so res degradirali ubozega, ljubezničega župnika? Pa kje neki je zdaj? Glej, tam ob zid se opira človek, ki je videti, kakor da ga je doletelo veliko gorje. Ali ta nima dolge braide in dolgih belih las župnika iz kaznilniške celice. On torej ne more biti pravi. Pa vendar — izdajajo ga tužne, zvezte oči.

"Gospod župnik, pridez z menoi!" Voljan kakor otrok se je vdal župnik neznancu, da ga vodi. Zaupal mu je, saj ni imel na sebi ne duhovniške talarja, ne meniške kute. In z "župnikom" ga je nagovoril on, posvetnjak, ki ga ni niti poznal. On mu priznava naslov, ki mu sodi pred bogom. Njemu sledi brez skrbi.

Nekdanji meni, ki se je zopet po meščansko imenoval Kettl, je odpeljal svojega varovanca k brivcu. Malo da se ni mojster zasmajal na vesa glas, ko je vidično župnikovo frizerzo. Ali globoka žalost obeh je zatrla smeh. Imel je težko delo, preden se mu je posrečilo napraviti sploh kaj pametnega iz te glave.

No, tako ničvredno delo opravi kvečemu tisti, ki strši ovc, pa jih ne zna", je dejal. Kettl pa mu je odgovoril, da razume svoje opravilo tisti prav dobro, ker je navajen, da ostrize mnogo, mnogo neumnih ovac.

Ko je bila župnikova glava vsaj toliko v redu, da se ni moglo smatrati, že na deset korakov za ubeglega norca, ga je odpeljal njegov spremljevalec v gostilno.

Za osamljeno mizo sta sedila. Doslej ni izpravoril Hercog besedice. V samevanju dolgega jetnštva, v katerem je občeval samo z duhovi iz preteklosti, je skoraj pozabil govoriti. Silni pretres duše v zadnji uri je pretrgal vez medmiso in med zunanjim svetom. Kakor izgubljen je sedel v topi bolesti na svojem stolu in prazni pogled se je upiral na beli prt.

Natakar je prinesel juhe za oba. Na Kettlovo prigovaranje je župnik začel jesti. Ali ko je vzel žlico v roko, jo je takoj zopet izpustil s prizajenim bolestnim klicem. Sedaj šele je opazil bivši meni, kakšni so bili župnikovi prsti. Videl je, kako se je svetilo surovo, rdeče meso, s katerega je bila zrezana koža. Nehote je tudi njega zdobjeo v prsi. Saj so bili tudi njegovi prsti posvečeni in mesto da bi povzdigovali z njimi telo gospodovo, mora ves dan ž njimi voditi pero. Ako bi njegovi prste tako raznesarili, bi bil brez kraha. In stari mož naj sedaj živi na svetu in tako pokvarjeno roko.

Pred cerkevnimi vrati je stala že dolgo mirno v cestnem hrušču in gibanju kočja. V modri livriji z belimi nogavicami je držal kočija dvoje vraccev s težko srebrno opravo na vajetih. Tudi na deski za vozom je stalo dvoje modro oblečenih lakov, ki sta se držala za svilnate trakove.

Mimočiči so sneje tudi, da je v nogavicih več bombaža kakor mesa.

Poleg vrat je stal sluga v črnem fraku z belimi nogavicami. Voz, konjska oprava, kočija in sluge so imeli na daleč viden škofov grb z velopomenbenim napisom "Pax".

Kočja je torej čakala na kneza miru. In sedaj je prišel. Vsi zvonovi so zapeli. Cerkevni vrati so se široko odprila, duhovniki v svečenski opravi so stali v dvojni vrsti do voznih vrat. Orglje so bucale slavnostne glasove. Blagoslovljajte je korakal škof med dolgima vrstama globoko se klanjančega duhovništva. Dva svečenika sta držala z belimi rokavicami dolgo po-vleko. Pred cerkevnimi vrati se je ustavljal dobiti pastir, da blagoslovil še enkrat svojo credo. Slabi svet, ki je ravnokar vanj pahnil duhovnika, pa je sprejet blagoslov. Mimo so hiteli ljudje, eleganti gospodje in elegante dame so se smehljale tako čudno, možje v delavskih oblekah so mrmrali tihob kletje, niti berači niso poklenili, ker niso dobili novčica od škofa. Samo tercijalke so se pehale, da bi dobole blagoslov prav iz bližine. Redarstveni stražniki, ki so skrbeli, da ostane pločnik prost, so stali kakor lipovi bogovi, šolski pobje, kateri so odgnali, se pa niso niti odkrili.

Bolesti izraz je preletel škofovo polno lice zaradi zaničevanja svete cerkve. Ta hip je pridrala druga, z grbom okrašena kočja mimo. Mahoma se je ustavljal voz in visok plemenita z mnogimi redovi na prsih je izstopil; prekrizal se je in je sprejet škofov blagoslov, potem pa se je škof globoko poklonil pred blagoslovljeno.

Zopet je plaval srčen smehljaj po tolstem obzoru. S težavo je stali škof svoje obsežno telo v kočijo. Dokler ima cerkev med najvišjim plemstvom še tako zveste otroke, se ji ni treba puliti za brezversko drhal.

Stotinja vojakov pod zapovedništvom stotnika je korakala z vezbalico proti vojašnici. Ko je prišla mimo škofovega voza, je zadonel skozi pršni zrak okaz: *Habt Ach! — Rechts schaut!* Škofovo mrečo pa je bilo sedaj popolnoma potolovljeno. To spoštovanje nevrednega služabnika cerkve, to izvenredno čaščenje je bilo namenjeno v njegovi osebi sami cerkvi, katero zastopa.

Dobre volje je vstopil škof v svojo zajtrkovnico. Na znamenje s strehe škofijske palače so obumolknili tudi cerkveni zvonovi.

Zaradi ceremonije z nevrednega duhovnikom je prišel škof itak prepozno do zajtrka in se je moral predočiti postiti. Izvršeni duhovnik pa je stal že vedno tež, ob zidu blizu cerkve. Kam pa bi selj. Kje bi dobil le malo juhe?

Ali gladu ni čutil. Po duši mu je grebalo

Sovjetski aeroplani v Zedinjenih državah

Aeroplani "Sovjetska zemlja", ki je začel pred tedni svojo pot iz Moskve preko Sibirijske Alasko v Zedinjene države, je svoj cilj dosegel. To je tretji polet Rusov, da napravi tak polet. Prva dva sta končala neuspešno. Posadka "Sovjetska zemlja" stoji stiri moži. V Alaski so imeli več vremenskih neprilik, ki so jih premagali. Kjerkoli se ustavijo, jih množice navdušeno pozdravljajo.

Vprašanje Glasila J. P. Z. Sloga

V Proletarju z dne 17. oktobra je pod tem naslovom Frank No. DA JE naša zveza kot taka socialistična, temveč smatramo v tej resoluciji za svojo DOLŽNOST, sklepkih konvencijskih J.P.Z. Sloga ti.

Npr., jaz sem v drugem slučaju v debati tudi dejal: "Mi končno ne sprejememo nobene odgovornosti za gradivo, ki ga bo pri-

našal list kateri bo najet za glasilo, na ostalih straneh, zahtevamo pa, da na strani, ki bo nosila J.P.Z. Sloga piše GLASILLO v smislu kakor smo določili v pravilih in pogojih, ki jih je sprejela ta konvencija in za kar bomo javnosti samo odgovorni . . . Naj 'na-maže' kar kdo hoče (tako sem rekel napol v žalih na neki medklj), mu bomo pa odgovarjali,

saj na vse zadnje je tudi to ene vrste prosvetno delo . . ." Izčrek,

kar je objavila s. Novak v

Proletarju pa se glasi, da sem dejal:

"Mi ne zahtevamo, da piše

glasilo na vseh straneh v tem smislu, temveč samo na dotednici stran,

ki bo nosila naslov 'Glasilo J.

Npr., jaz sem v drugem slučaju v debati tudi dejal: "Mi končno ne sprejememo nobene odgovornosti za gradivo, ki ga bo pri-

našal list kateri bo najet za glasilo,

na ostalih straneh, zahtevamo pa,

da na strani, ki bo nosila naslov 'Glasilo J.

Vsa ta množica gotovo ni v napač-

nom. Če bi ta odvajalna tonika ne

bila zanesljiva, ljudje bi se je bili na-

veličali v zadnjih štiridesetih letih.

Trinerjevo grecko vino izčisti čreva

na lahko in odpravi strupene snovi iz

njih. Odstranil slab tak do jadi, za-

basanost, slab dih, zgubo spasci, gla-

vobol in nervoznost. V vseh lekar-

nah. Vzorec zastonj od Jos. Triner

Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago,

III.

Kupon za brezplačni vzorec

Dept. 27

Ime

BRATJE IN MATI UBITEGA STAVKARJA V MARIONU, N. C.

V napadu, ki ga je vprisoril na stavkarje v Marionu šerif s svojimi deputiji, je padel smrtno zader od kroglo Luther Bryson in stire drugi stavkarji. Na slike so trije njegovi bratje ter mati, ki tugujejo in se čudi, čemu je treba ubijati poitena ljudi, kakor je bil njen sin, te ne vprašajo za nicesar drugega nego pravico. Kapitla, ki prodira na fevdalni jug in s svojim krvolčnim izkoričenjem širi duh nezadevovanja, se igra z ogrom.

Nace Miheve:

ZADNJIH PETSTO

Ob vznožju Golovca, tam na ljali v bolnico, kjer včeraj dopoldan do danes. Ali si se rodil mnogo ljubljanskega pro-zdrava? jo končno vpraša Antonijata, tam je tudi Anka za-drej. gledala grešni svet. Pred osem-

"Petsto opok so naložili na zaskrbelo. oder pa se je podrl, jaz pa sem spodaj omatala zid in tako me je pritisnilo ob zid, nakar so me po-

Andrej ni šel več delat. Imel je roko pod komolcem zlomljeno, ali to ni bilo najhujše, zakaj bolj in bolj so se hujšale bolečine v nofranjosti telesa. Čez tri tedne je legal in ni več vstal; podlegel je notranjim telesnim poskodbam.

Anka je bila še miada voda, vendar je živila samo za svojo hečko Anko. Vsak pondeljek je pripeljal iz Ljubljane kopo upaznjega perila, ga prve dni v tednu oprala, v četrtek in petek pa je pogostoma likalno perilo do treh zjutraj da je čisto perilo v soboto peljala zopet v mesto. S tem delom je Marjeta preživljala sede in svoje hečko Anko.

Anka je stela komaj deset let, pa je bila že v veliko pomč mati; pomagala ji je pri perili in ko je nekoliko odrastila, je likala perilo koncem tedna pogostoma celo noč. Vzorno dečka je bila Anka; vsi so jo imeli radi in sosedje so jo hvalili daleč na okoli. Tudi fantje so se radi ozirali, za njo, ker je bila brilko dekle. Toda Anka se ni brigala za nikogar.

Četla je že osemnajst let, ko je nekoc sreča Škoparjev France, jo ustvari ter ji pravi:

"Glej, Anka, ravno prav, večkrat sem te že hotel vprašati, pa ni bilo priložnosti. Ah, bi horela postati moja žena?"

Anki je bil včetek tak rešev ogovor, vendar je pordeka v njej, da je Francetu še bolj ugajala Anka je nekoliko pomisnila in mu odgovorila:

"Vse je mogoče, France, vendar tu na cesti ne bova o tem razgovarjala; moraš pač tudi mojo mamo vprašati, kaj poreče."

"Dobro, pojem pa pridem k vama jutri v nedeljo popoldan, da se pogovorimo."

Anki je srce kar drhtelo, zatočaj France ji je bil všeč in je tudi vedela, da ji mati ne bo nasprotovala. Ko Anka prične domov, pove materi takoj vse. Mati ji pa pravi:

"Prehitro je to, Anku perila nimaš in še drugih stvari ti manjka; nimam nič proti Francetu; priden fant je, ali kaj hečeš, počakaj še par let!"

"V tovarno grem delat, tam delajo samo osem ur, in ko pridev iz tovarne, ti še veliko pomagam. V tovarni bom zaslužila, potem pa kupim še štiri rjave, dve pa že imam. Petsto dinarjev kmalu prihranim."

"Katero tovarno misliš?" jo vpraša mati.

"V Moste v "Saturnus" pojdem, tam deklice dobro zaslužijo."

"Ah, otrok, tam je toliko nesreč! Samo poglej Vrbarjovi Poldki iz Hrastja je stroj odstrgal kar dva prsta!"

"Je premalo pazila!" jo zavrne Anka.

"Ne svetujem ti, napravi pa kakor hečeš."

Drugi teden v pondeljek je Anka prišla na delo v "Saturnus" in plaho gledala po strojni dvorani. Brneče kolpa in jermen, enakomerno stokanje stro-

jev, vse to je plašilo. Ko pa je uglejala nekaj znanih deklet, se je opogumila. Dodeljena je bila preši, ki stiska pokrove za škatljive. Prvi poklon je dobila takoj drugi dan: neka starejša delavka, ki pride do njenega stroja, ji posorno zabrusi:

"No, štor, zgani se, drugače ne za sol ne zaslužiš!"

Anko so te besede spekle, milična pa si je: de druge zaslužijo, bom tudi jaz. Prve tedne je dobila po dva dinara na uro, pozneje pa je delala po akordu in šlo ji je delo ob rok: zakaj pridruži pa je bila. Tretji mesec je že naredila več kakor vsaka druga. Vsak dan je prišla domov utrujena, materi ni mogla mnogo pomagati pri delu, čeprav je v tovarni delala osem ur, zakaj momoton, mučno, veden isto delo, jo je fizično potrlo in neka apatija se je le tolita. V tovarni je bil z nečem nasičen zrak, ki ni bil podoben onemu, ki ga pericam lahken veter primaši iz gozda. Tudi petja ptic ni bilo: samo enakomerno drnenje koles in stokanje strojev: ah, — zopna melodija je bila to Anki.

Anka je imela izgotoviti večjo partijo: več tisoč kosov je bilo. Vse ju že izračunala; ko konča to partijo, bo že imela petsto dihovje prihranjenih. S srčno radostjo je mislila na to.

Ko je prišla v soboto na delo, je imela le še par tisoč komadov te partije podati v stroj; venomer je vsa radostna računa: ob enajstih končam delo in hitela je: stroj ni nikar vdari prazen — samo še petsto, petsto, eink, eink, eink so padači pokrovki iz stroja v zabo, eink, eink. — Je-Jezus! In kri je brigznila na vse strani. Ankini prsti desne roke so ležali na tleh.

NAŠ NASVET.

Ako veste za list, ki primač boljše gradivo kakor "Proletarec", ga naročite.

ORGANIZATORIČNI FOND
SOCIALISTIČNE STRANKE

III. IZKAZ.

Pueblo, Colo. Po \$1: Frances Pogorelec, Frank Boltezar, Mike Pogorelec, Frank Stare; po 50c: Mary Babnik, Mary Maher, Ross Skender Val. Macher, John Smidarsich, Frank Smraje, Joe Hočevčar, John Stonich; po 25c: Frank Hribar, Primož Kraljev, John Klančer, Frank Stofac, John Prijatelj, Jack Plut, Mohor Strumbelj, Antn Hibler, Jos Peček, Mike Groboyan, Anton Kochevar; po 15c, skupaj \$10.90.

Virden, Ill.: Frank Hiersich, \$3.00, G. Kettenecker, \$1.00; po 50c: Tony Hotarek, Simon, Kavčič, Frank Vončina, Jahn Sluga, Agnes Kuhar, 55c Frank Reven, 35c; John Sterbenz 25c

Auburn, Ill.: po 25c: Leon Svegljek, Steve Frelic, Andy Kocjan, John Ustar. Girard, Ill.: po 50c: John Dobrovsek in Jacob Dolenc, skupaj \$9.15 — (poslat Frank Hiersich.)

Pullman, Ill.: John Jereb \$2; po \$1

Peter Verhovnik in Mary Jereb; po

50c: Jacob Tisol, Jennie Tisol, John Brolich, Fr. Benchina in John Mihelich; po 25c: Joe Hrovat, Louis Tome, Anton Tome, Mathew Smolko in Geo Ule, skupaj \$7.75 (poslat Peter Verhovnik).

Chicago, Ill.: Peter Bernik, \$8;

John Molek, \$5; po \$1: John B. Mihelich, Thomas Stetvilk, Joseph O. Blak, Rok Božičnik, Mirko Ciganich; po 50c: John Kozel, Anton Tušek in Anton Držach; po 25c: Joseph Koren in Chas. Jurkošek, skupaj \$20.

La Salle, Ill.: Anton Držach, 50c; po 25c: Joseph Čertajlich in Louis Kastigart, skupaj \$1.00, (poslat Fr. Martinjak).

Cleveland O.: (Pola Frank Mikša), Frank Mikša, \$4; Andrej Teškavetz, \$2; po \$1: John Pintarich, F. Kapič, Jos. Kunčič, Frank Bondič, Martin Resnik; po 50c: John Prudich, John Koss, Louis Krasna, John Zaverl, Jack Tomšič, Frank Klementič, Louis Špehek, Joe Urbancič, Joe Šmid, Neimenovan, Vic. Kovačič, J. Zaje, Frank Podbevsek, Frank Kočič, John Božič, John Božič; po 25c: J. Zupancič, N. J. K., Louis Krajin, A. Strnišer, Frank Fatur, John Grozina, Andy Krščnik, Mary Vičič, Joe Polanz, Louis Truger, John Zuidarski, James Kes, Jos. Janeč, 10c, skupaj \$21.60 — (poslat Ant. Jankovicha); Anton Jankovich, \$3; po \$1: Frank Sumrada in Rudolf Božieglov; po 50c Anton Zenko in Frank Bandič; po

Barberton, O.: Klub št. 232 JSZ, \$15; Math Mochnik, \$1.00, skupaj \$16.00.

Latrobe, Pa.: Vincenc Resnik, \$3; po \$2: John Fradel in John Resnik; John Ban, \$1; John Mikec, 50c, skupaj \$8.50 (poslat John Fradel).

Waukesha, Ill.: A. F. Zagar \$1.15;

Vinko Ložničar, \$1; po 50c: Martin Judnich, Frank Penca, Frank Pierce, Paul Peklaj, L. Kužnik, Frances Velkovrh, John Kopach, Joe Slabe, Fr. Mihevc, L. Stritar, J. Kozina in J. Brunski; V. Pink, 30; po 25c: John Mahnich, L. Lah, A. Možek, Neimenovan, Neimenovan, Mary Babnik, \$600.75.

M. Dobrovolec, Jennie Mesec, Mike Železnik, R. Skala, Joe Barde, John Petric, J. Jerala, A. Valentincič, A. Lukancič, 20c; skupaj \$12.15 (poslat Anna Mahnich).

West Allis, Wis.: Po \$1: Frank Kralj in Anton Demšar; po 50c: Cecilia Demšar, Anton Demšar ml., John Turk, Ferd. Glojek, Victor Petek; po 25c: John Retzel, Frank Matkovich, John Gole, Pete Matkovich, John Zupan, Jos. Paulin, skupaj \$6.25 (poslat Anton Demšar).

Arma, Kans.: Federacija društev SNPJ, \$15; po \$1: Anton Shular, J. Bratkovčić, Frank Lekša; po 50c: Louis Karlinger, Gašper Leskovitz, Joseph Pillich; Frank Rugel, 30c; John Tratar, 25c; John Miklauc, 20c skupaj \$20.25 (poslat Anton Shular).

Girard, O.: Po \$1: John Kraščev in George Dobrovich, skupaj \$2.00.

Chicago, Ill.: R. J. Zavertnik, \$2.50 Cowdin Springs, Mont.: Andrew Felian, \$5.00.

Collinwood, O.: J. F. Durn, \$2.00. Topliff, Utah: John Malich, \$1.12.

Glenco, O.: Klub št. 2 JSZ, \$3.00 Conewaugh, Pa.: Klub št. 5 JSZ, \$10.00.

Buhl, Minn.: Max Martz, \$1.00. Clarion, Pa.: Mike Cešaček, \$1.00 Pittsburgh, Pa.: Klub št. 131 JSZ, \$5.00.

Windber, Pa.: Tony Stražšar, ednevna plača \$5.00.

Chicago, Ill.: Geo Maslach, \$8.50, Peter Kokotovich, \$5; Sava Bojanovich, \$2; Božo Stojanovich, \$1.50; John Kopach, Frank Gradishek, Joe Gornik, Albert Zupančič, Albert Rak po 25c: Frank Pouhé in Frank Kobal, skupaj \$6.00 (Nabral John Rak)

Skupaj v tem izkazu \$260.67, prejšnji izkaz \$563.01, skupaj \$823.68.

LISTU V PODPORO

XX. Izkaz.

Park Hill, Pa.: Mary Zabrič \$1.00. Toronto, O.: Paul Chešnik \$1.00.

Chicago, Ill.: Neimenovan \$5.00.

Chisholm, Minn.: Frank Klun \$3.00.

Cleveland, O.: Joseph Kunčič \$1, John Bradač \$1; skupaj \$2.00.

Conneaut, O.: John Kalafat \$1.50. W. Newton, Pa.: Joseph Zorko \$0.20. Hendersonville, Pa.: Albin Karničnik 25c.

Skupaj v tem izkazu \$14.55, prejšnji izkaz \$586.20, skupaj \$600.75.

IMENIK ZASTOPNIKOV "PROLETARCA"

CALIFORNIA.

Los Angeles: Frank Novak. San Francisco: Joseph Koenig, Peter E. Kurnick.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnik. Pueblo: Fr. Božičar.

Somerset: Anton Majnik.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Zaitz, Fr. Udovich, Fr. Benchina, Chas. Pogorelec, Anton Andraš.

Gillespie: John Krajin.

La Salle: Frank Martinjak in Leo Zevnik.

Massachusetts: John Biskar.

Nekomia: Steve Milavec.

Pellman: John Jereb.

Springfield: Jos. Ovca, John Goršek.

Staunton: A. Avsec.

Virde: Frank Stempihar, Fr. Ilersich.

Waukegan in No. Chicago: Frances Zakovček.

INDIANA.

Indianapolis: Jos. Golob.

Universal: Vinc. Verhovnik.

KANSAS.

Arma: Martin Gorenc, Anton Sular.

Gross: John Kunstelj.

Mulberry: Joseph Pillich.

West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: R. Potocnik, Fr. Oblik, J. Vitez, Jos. Klarich, Peter Kisovc, Jos. Klančnik, Jos. Močnik, Frank Cesen.

Trenton: Frank Zagari.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.

Chisholm: Frank Klun.

Duluth: John Kobi.

Ely: John Teran.

Eveleth: John Benchina.

MONTANA.

Klein: A. Miklič.

Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW MEXICO.

Raton: J. Kopriva.

NEW YORK.

Gowanda: James Dekleva.

Empty Titles

Now that we are talking of disarmament; wouldn't it be well to disarm and demobilize the brigade of men whom a flunkey press insists upon referring to as generals or colonels or majors in consequence of some military connection during the World war, or since?

The only persons who should be known by military titles are active or retired officers of the regular army — professional soldiers.

At a convention soon after the World war the American legion wisely voted to abandon the use of the military titles that its members had borne temporarily during the conflict, but unfortunately the resolution has not been lived up to, for which the newspapers are doubtless chiefly responsible.

To attach military titles to the names of men who were officers for a few months a decade ago is bad peace psychology and poor democracy.

And it is still worse to extend the custom to young men who have more recently become members of the officers' reserve.

We are moved to write on the subject because of the silly way in which the press recently referred to the marriage of "Major" John Coolidge, Major John Fiddlesticks!

It is a bore to read of our ambassador to London as "General" Dawes and it is tiresome to hear the son of ex-President Roosevelt referred to in the newspapers as "Colonel". But "Major" John Coolidge is incredible.—The Nation.

Call Halt On Private Toll Bridges

A corporation, the Federal Bridge Co., has been formed in New York to acquire and manage toll bridges. The president of this concern points out in an interview with the Wall Street Journal that most of these project have been "extremely successful", because:

"The maintenance and depreciation on a well constructed bridge is very small . . . The sale and use of automobiles will continue to increase, and the use of bridges will increase proportionally."

Two pretty good reasons why not another toll bridge franchise should be granted to private "enterprise". The American people, through federal, state and local governments, build the roads without which the bridges would be useless. They can build the required bridges in the same way.—Labor.

Growing Leisure

Secretary of Labor Davis was mistaken when he told the American Federation of Labor convention that "no one knows what remedy we can apply" to the unemployment problem "except by giving help to those temporarily relieved." He can speak for himself, but some of us know the remedy. It has been stated many times in this column and will be stated again from time to time.

Mr. Davis, however, makes a good point when he suggests that, in view of shortening hours, the schools should have classes to teach the best use of leisure. The adult education movement is one of the finest results of the shortening of hours. The people need more play, more wholesome recreation than they have had in the past, and it is well that part of newly acquired leisure should be spent in that way; but another large part of it ought to be spent in mental self-development. Those who are taking advantage of the opportunities for adult education are doing just that.

Lasting Footprints

Recently at the dedication of the Edison memorial building, Henry Ford had Mr. Edison walk across a huge corner stone with soft cement on top. Future generations can see the actual footprints of the wizard. Now the ideal held up to the young folk might read,

Lives of great men they remind us
How through this great world they went,
And departing left behind them,
Footprints in the soft cement.

—The Pathfinder.

PRIMITIVE

The politician who talks about "American individualism" while mass production makes the individual a cog in a machine has a mind that belongs to the lower silurian period of geologic time.—The New Leader.

HIGHER KIND

There is one kind of patriot who waves the flag, but a far higher kind is the man who blushes every time he sees a neglected child.—Dr. Garnet Baker.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

To the average person a state prison is just another of the many things they don't care to know about. As before, it will be well illustrated. If anyone is interested in the results of this book write to us for terms.

Socialist Club No. 1, J. S. F., meets Friday October 25th at the usual place. Mr. H. Gregory Prusheck, our well known artist, who has spent the summer in Europe will lecture on "Artists and Art in Slovenia". Mr. Prusheck has been acclaimed as a man of fine art ability and has a splendid reputation outside the Slovenes. His most recent exhibition was at Madison, Wisconsin.

Last Thursday the writer had his first opportunity to visit the old Joe's jail prison. Like many others I had a small conception of the prison itself. However one can speak highly of the effective systems after witnessing the interior of just such an institution. For it is all of that. No doubt there are many behind these walls unjustly accused and convicted but as you go from shop to shop you can readily depict the desperate criminals. You will find gentle humans in prison too. Even the rough and noisy type quickly fall in line with the daily routine. Workshop upon workshop, and the men producing articles of value. About 25 convicts are kept in each room of the workshops. But there is no noise; no one is allowed to speak or even whisper. Then they have their lunch room. Neat in every respect especially the officials room. Waiters as neatly dressed as any up to date lunch room in Chicago. Polite, neat appearing convicts to serve you. One must admire the institution even if you don't want to.

Practically every week Jos. Snoy's name appears under the caption of Result of Workers. Mr. Snoy has visited most of the towns in Eastern Ohio and met with good results.

Being a worker for a paper like ours is no easy task. It takes men with the fervent belief that it can be done. The average man can't do it. Joe therefore can be classed better than the average. Many a dull time and place Joe went into. Folks told him it wouldn't pay. Joe said "It won't hurt to try." And try he did. Because of this determination he succeeds. If we would possess about 50 Snoys, we could build the circulation of our paper to what it should be.

Club Slovenia Inc. of San Francisco, California, celebrated its Seventh Anniversary with an elaborate and expanded program. We are informed that the spacious Eagle Hall was taxed to capacity on that date.

Among the program were a play "The Sidewalks of New York" with various musical and vocal selections.

It takes a good organization to attract a big audience and our boys in San Francisco did that on October 13th.

Swedish Co-Operatives Gain

In 1913, according to Commerce Reports, members of the Swedish Co-operative Union totaled about 100,000. In 1925 the number has risen to 315,000, while at present it is over 366,000. This figure must be understood against the fact that one member often represents a family, and that Sweden's population is not much in excess of 6,000,000.

It has been said that the last convention of the American Federation of Labor has ended in a more progressive spirit than any of its previous sessions. They enumerate discussions of old age pensions as one reason to believe that this federation will become more forward looking. Organized labor in the U.S. has always backed the policies of the independent leaders who split the federation republican and democratic. If they had a labor party united with the forward element and the Socialists in this country it wouldn't take long to realize a labor party of the type England is so proud. But the leaders fear it. They will not give an opportunity to the rank and file to think in the terms of the worker for the worker but the worker for the capitalist.

Cook County Ypsilis are out for one hundred new members and an organization fund of \$1,000. On Friday evening November 1st a Campaign Banquet is being sponsored. Clarence Senior, the new National Executive Secretary of the Socialist Party will speak. Reservations are \$1, thru the Y.P.S.I., 2653 Washington Blvd., Chicago. Our Comrades are urged to participate.

Let this be a last reminder for you to attend "Mrak" this Sunday afternoon at C. S. P. S. Hall, 1146 W. 18th St. Zvonimir's Orchestra will entertain. Dancing begins immediately after the play. It's been told to you before that "Mrak" should prove to your liking, for it is a tragedy following the war. Capable people will personify the various characters.

The American Family Almanac for 1930 published by the Jugoslav Workmens Publishing Co. is being prepared now and should be ready for distribution the early part of December. This, the 16th volume, will be well representative of our progressive movement. Some of the best known writers have contributed. Each year our almanac

THE PROFESSOR GOES TO A BASEBALL GAME

My listener broke in abruptly. "I say, can you take me to one of these 'fracases'? I sincerely desire to learn something of the baseball language."

"Most assuredly," I replied. "I always enjoy a good ball game."

At the ball park my friend wanted to know the salaries of the umpires, why they used three instead of one, why there were four men in the infield to cover only three bases, and various other features which are commonly misinterpreted by those unacquainted with the fine technique of the game. But the flood of diamond epithets and the constant chatter of the players and spectators alike appeared to interest my companion most.

"Why do they keep constantly talking and yelling?" he asked. "Is this racket essential to the playing of the game?"

"Encouragement," I said. "It is a part of the game. It wouldn't be baseball unless there was a continual bubble of tongues. Here you see the people who read and talk the language of baseball. If you listen you will hear some of the words commonly associated with the game and with none other."

He heard plenty of them in the ninth inning, which was really exciting. Cries of Attaboy! Slide! Keep it going! Make it good!

filled the air. Even my friend was caught by the tenseness of it all.

With three men on, none out and the home team ahead by one run, the local team was returned victor when one player was caught at the home plate, another hit a high fly to shortstop and the last man struck out. A mighty cheer rent the air as the game ended.

"I think I am actually gaining an insight of this baseball business," my friend said when we were outside, but I wisely refrained from answering.

The next morning while I was at breakfast he came rushing into the house from his early morning walk with a newspaper clutched in his hand. There was a flush in his face and I knew something was amiss.

"Did we go to the ball game yesterday, or didn't we?" he asked breathlessly.

"We certainly did," I replied, "but what's up?"

"Listen to this!" He held up the paper and read: "The spasm opened with a safe bingle by Hughie. Two others secured free tickets and the sacks were loaded. Hughie was caught standing up at the platter, a clean-up man hoisted a skyrocket to shortstop and the crowd rushed for the supper plates when a hot third count got by the last batter as he stood at shoulder arms". Is that

something I saw yesterday?"

"That is what happened in the last inning."

"Ah! And I thought I was beginning to understand baseball," my friend sighed. "I shall return to my Greek with fresh courage!"—W. C. W., in Christian Science Monitor.

Grapes

Grapes have quite a high food value—higher even than potatoes. A pound of grapes contains 427 calories while a pound of potatoes contains only 378 calories.

The superior nutritive quality of grapes is due to their sugars, mineral salt and fruit acids. In fact, they are among nature's most highly endowed fruits for the upbuilding of health and the prolonging of life.

Through their liberal use the kidneys, liver, all the organs of the body, are cleansed and strengthened by the alkaline elements they contain. They actually do the work that the old-fashioned patent medicines were supposed to do for respiratory ailments, chronic diseases, chills and fever; for soothing the nerves, cleansing the blood; for purifying and toning up the spleen and for causing the fading away for skin affections.

Physicians sometimes recommend the "grape-cure" for people who are ailing. In parts of Europe they travel for miles right into the heart of the grape districts where they can eat freely of this life-giving fruit of the vine.

The grape is so well suited to the needs of the body that the juice requires virtually no digestion but passes almost at once into the circulation. Its sugar is more easily assimilated than cane sugar and is readily used as a producer of energy; it is therefore adapted to active people, as children, hikers and laborers.—Good Health.

Welcome

Pat took his wife to the theater for the first time. They arrived rather early, and she was very interested in everything about them.

Nudging Pat, she whispered: "What does that word 'asbestos' mean across the curtain?"

"Be quiet," say Pat, "and don't show your ignorance. That's Latin for 'Welcome'."

Now Be Good

He—Woman, she's only a rag, a bone and a hank of hair.

She—And man, he's only a rag, a drone and a tank of air.

RUM SLAVES AND MOLASSES

By James Oneal

That a case can be made out in favor of the view that the American republic had its origin and was baptized in rum is evident from a book bearing the title of Rum, Romance and Rebellion, by Charles William Tassig. Rum and molasses, of which rum was made, and the slave trade were linked together in a most profitable commerce which the British government taxed. If the reader is somewhat dubious about our baptism in rum he should remember that John Adams, who was present at the birth of the republic and was second president of the United States, supports the view of Tassig. Adams wrote:

"Wits may laugh at our fondness for molasses, and we ought all to join in the laugh with as much good humor as General Lincoln did. General Washington, however, always asserted and proved that Virginians loved molasses as well as New Englanders did. I know not why we should blush to confess that molasses was an essential ingredient in American independence. Many great events have proceeded from much smaller causes."

Of course, the humor fades into tragedy when we understand the character of the three-fold commerce in rum, molasses and slaves. The main supply of molasses came from the West India Islands. New England merchants and shipowners were engaged in the commerce. The molasses was brought from the West Indies to New England and distilled into rum. Much of the rum was taken to Africa and traded for slaves. The slaves were taken to the West Indies and traded for molasses, rum and slaves.

When the British parliament proceeded to rigidly enforce a Molasses act in 1733 which taxed this trade the profits were so great that smuggling was resorted to. The rum contributed to the demoralization of native Africans who accepted it in exchange for slaves. Slave ships sailed into African harbors, and after weeks or month of bargaining were packed with Negroes bound for the West Indies and the southern colonies. Practically all the Christian powers protected and encouraged the traffic, as the profits were enormous.

The horrors of the passage from Africa to the new world cannot be described. The packing of the unfortunate into special compartments, the filth, disease, mutinies and deaths would require a book to describe. Frequently hundreds died on the passage and yet the profits obtained from the sale of the survivors were sufficiently large to warrant continuance of the commerce. Some of the biggest New England fortunes of the Colonial period were acquired from this commerce in rum, molasses and Negroes.

The British parliament taxed the trade and turned the traders against the king and parliament. This was one source of the Colonial cry of "no taxation without representation". It is not so romantic or inspiring as the schoolbook texts but it has the advantage of being the truth. As the author says in the concluding chapter of his book:

"For some reason, we have begun to suspect the correctness of certain of our flapdoodle and Yankee traditions. The late war may have had something to do with this, for then the discerning were permitted to see history in the making and watch it pass through the slogan and propaganda mills, and emerge in the form of holy scrolls tied up with red, white and blue ribbons, bearing the seal of the censor."

To paraphrase another writer, the flapdoodlers have put the kiss into history.

So Here it Is

You read about the excavators digging up the 1,500 bodies buried in the old potter's field in Wauwatosa in order to build a nurses' home. A reader tells us that this is a good argument in favor of cremation and asks that we pass the idea along. So here it is.

There would have been a commotion about those bodies if they had not been the bones of friendless derelicts. Try to move enough bodies in an ordinary cemetery, from one place to another, in order to put a street through, and there is immediate objection.

There is no satisfactory way to dispose of the remains of the dead. The only satisfactory thing to those who loved the deceased, would be to have them kept on living. But since that cannot be, and some disposition has to be made of bodies, cremation, as our friend says, seems to be the most sanitary way; also the way that makes the least trouble in future years when changed conditions make it desirable to use the land for the purposes of the living.

Milwaukee Leader.

Human Rights Should Come First

Along comes a newspaper which says editorially that Chief Justice Taft only gets \$15,000 a year, but then he loves mankind, cares little for wealth, and takes life as it comes.

The Carnegie pension is not mentioned; nor the decisions in which, as a rule, only Justices Holmes and Brandeis show any love for mankind. Sometimes one or two of the other justices side with them in their minority opinions, but generally the majority is against them. Love for mankind has a rather chilly time when it comes before these gentleman of the majority, but property is protected with care.

One of the great problems of the immediate future is to obtain the appointment or election of judges, in federal and state courts, who will place human rights above property right.

True Enuff

"Brother Jones," said the deacon, "can't you all donate some small contribution to the fund for fencing in the cemetery?"

"I dunno as I can," replied Brother Jones. "I don't see no use in a fence around a cemetery. You see, dem what's in there can't get out, and dem what's out ain't what's want to get in."